

Domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelů

Adéla Maryášová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Adéla Maryášová
Osobní číslo:	H220372
Studijní program:	B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelů

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury týkající se vzdělávání dětí v domácích podmínkách.

Vymezení teoretických východisek zaměřených na domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání.

Příprava metodologie výzkumu, stanovení cílů výzkumu a výzkumných otázek.

Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku pro učitele mateřských škol.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Ahi, B., & Sengil-Akar, S. (2020). Understanding the Initial Stories of Families Preferring Homeschooling: A Narrative Study. *Education and Urban Society*, 53(5), 515–535. <https://doi.org/10.1177/0013124520941926>
- Hána, D., & Kostecká, Y. (2019). *Domácí vzdělávání v kontextu evropských vzdělávacích systémů*. Univerzita Karlova.
- Kašparová, I. (2019). *Spolu. Průvodce domácím vzděláváním v České republice*. Akamedia.
- Kostecká, Y., Beláňová, A., Hána, D., Kašparová, I., Pivarč, J., & Svobodová, Z. (2020). *Domácí vzdělávání*. Univerzita Karlova.
- Šulová, L. et al. (2014). *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Wolters Kluwer.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Barbora Tallová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **8. ledna 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 8. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter a zabývá se domácím vzděláváním v rámci povinného předškolního vzdělávání. Teoretická část se zaměřuje na proces domácího vzdělávání a popisuje jeho výhody i nevýhody. Empirická část představuje kvantitativní výzkum realizovaný formou dotazníkového šetření mezi učiteli mateřských škol ve Zlínském kraji. Výzkumná část se věnuje tomu, jak učitelé mateřských škol vnímají domácí vzdělávání dětí v povinném předškolním roce, jaké v něm spatřují přínosy a jaká případná rizika s ním spojují. Výsledky ukazují, že učitelé mají o této formě vzdělávání základní povědomí, přičemž ji většinou hodnotí neutrálně až negativně. Učitelé vnímají jeho výhody a rizika a shodují se, že tato forma vzdělávání může být vhodná pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Klíčová slova: domácí vzdělávání, individuální vzdělávání, alternativní vzdělávání, rodinné prostředí, rodičovská odpovědnost

ABSTRACT

This bachelor's thesis has a theoretical-empirical character and focuses on home education within the framework of compulsory preschool education. The theoretical part focuses on the process of home education and describes its advantages and disadvantages. The empirical part presents a quantitative research study conducted through a questionnaire survey among preschool teachers in the Zlín Region. The research section examines how preschool teachers perceive home education of children in the compulsory preschool year, what benefits they associate with it, and what potential risks they identify. The results show that teachers have basic awareness of this form of education, mostly evaluating it as neutral to negative. They perceive both its advantages and risks and agree that this form of education may be particularly suitable for children with special educational needs.

Keywords: home education, individual education, alternative education, family environment, parental responsibility

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce, Mgr. Barboře Tallové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a trpělivost během zpracování mé práce. Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za podporu a povzbuzení po celou dobu mého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	13
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	15
1.1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V KONTEXTU RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	16
1.2 POVINNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	18
1.3 MOŽNOSTI PLNĚNÍ POVINNÉHO PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	20
2 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ	22
2.1 HISTORIE A VÝVOJ DOMÁCÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	23
2.2 DŮVOD K VOLBĚ DOMÁCÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	24
2.3 PROCES DOMÁCÍHO PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	26
2.4 VÝHODY A NEVÝHODY DOMÁCÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	28
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
3 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	31
3.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	31
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	31
3.3 VÝZKUMNÁ METODA.....	31
3.3.1 Výzkumný soubor	32
4 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	33
5 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	54
6 DISKUSE	57
6.1 LIMITY VÝZKUMU	59
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
SEZNAM GRAFŮ	64
SEZNAM TABULEK.....	65
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	66
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Předškolní vzdělávání představuje důležitou součást vzdělávací soustavy, která hraje klíčovou roli v raném vývoji dítěte. Význam předškolního vzdělávání dlouhodobě roste, což se odráží i v legislativních změnách posledních let. Jednou ze zásadních změn bylo zavedení povinného předškolního vzdělávání, s nímž souvisí i mé téma, domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání, které je v současné době stále aktuálnější. Tato forma nabývá na oblibě u rodičů a je pro jejich děti mnohem častěji volena.

Teoretická část práce je rozdělena do dvou hlavních kapitol. První kapitola se zaměřuje na předškolní vzdělávání, vymezuje jeho funkci a význam, představuje legislativní rámec a klíčový dokument Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, který stanovuje hlavní principy, cíle a specifika tohoto vzdělávání. Součástí této kapitoly je i rozbor povinného předškolního vzdělávání a možnosti jeho plnění. Druhá kapitola se věnuje samotnému domácímu vzdělávání, definuje tento pojem, popisuje jeho historický vývoj, přibližuje důvody, které vedou rodiče k jeho volbě, a shrnuje celý proces realizace domácího předškolního vzdělávání. V závěru této kapitoly jsou shrnuty výhody a nevýhody domácího vzdělávání.

Praktická část práce má hlavní cíl zjistit pohled učitelů mateřských škol na domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání. K tomu byly zvoleny tři dílčí výzkumné cíle, konkrétně jak učitelé mateřských škol hodnotí domácí vzdělávání, jaké vnímají přínosy a jaká rizika s ním spojují. Výzkum byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření mezi učiteli mateřských škol ve Zlínském kraji. Následně získaná data byla interpretována a vyhodnocena. V závěrečných kapitolách jsou prezentována výsledná zjištění, která odpovídají na stanovené výzkumné otázky, následuje diskuse a případné limity výzkumu.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Předškolní vzdělávání je součástí vzdělávacího systému České republiky. Umožňuje vzdělávání dětí ve věku od dvou do šesti let v mateřských školách, které jsou registrovány v rejstříku škol a školských zařízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Předškolní vzdělávání je stanoveno a upravováno dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání („školský zákon“). Tento zákon nařizuje obci povinnost zajistit dítěti trvale žijícímu v místě obce, pokud dosáhlo alespoň tří let před začátkem školního roku, možnost umístění do mateřské školy (Česká školní inspekce, 2024c).

Školský zákon dále uvádí, že: Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami (Zákon č. 561/2004 Sb., 2004, §33).

Předškolní vzdělávání je prováděno v mateřských školách, kde se přizpůsobuje vývojovým potřebám dětí předškolního věku, zejména fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním. Zároveň zohledňuje vývojová specifika a snaží se na ně brát co nejvíce ohled (Průcha & Kořátková, 2013).

Dle Kořátkové (2014) je v českém předškolním vzdělávání situace velmi různorodá až rozdílná. Důvodem jsou velké proměny po roce 1989, které se odrážely na určitých částech předškolního vzdělávání. Autorka projevila kritiku k systému předškolního vzdělávání, a to především vůči vzniku firemních škol nebo také dětských skupin. Zejména proto, že tyto instituce umožňují péči o děti bez kvalifikovaných pracovníků a určitých vzdělávacích programů. V dnešní době dochází k nárustu počtu institucí, které jsou zpoplatněny, jedná se především o soukromé mateřské školy, které nemusí být vedeny v rejstříku škol MŠMT a tím pádem neprobíhá žádné hodnocení nebo kontroly ze strany České školní inspekce (Kořátková, 2014, podle Průcha, 2016).

V současné době došlo k určitým změnám v předškolním vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy úspěšně schválilo revidovaný Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Cílem tohoto dokumentu je modernizovat český vzdělávací systém, rozvíjet kompetence, gramotnost a zefektivnit práci učitelů a poskytnout dětem lepší

příležitosti pro vzdělávání (MŠMT, 2024). Česká školní inspekce nadále provádí inspekční činnosti ve školách a školských zařízeních, které jsou zapsány do školského rejstříku (Česká školní inspekce, 2024b).

Platným dokumentem pro předškolní vzdělávání je právě Rámcový vzdělávací program a ten stanovuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro vzdělávání dětí předškolního věku. Vymezuje určitý vzdělanostní základ, který slouží mateřským školám jako rámec pro jejich pedagogickou činnost. Týká se to mateřských škol, které jsou zařazeny v síti mateřských škol. Z tohoto dokumentu se vychází při vytváření školních vzdělávacích programů a také napomáhá učitelům mateřských škol v jejich činnostech (Průcha & Koťátková, 2013).

Dále velice důležitým předmětem pro realizování předškolního vzdělávání je obsah. Základní struktura obsahu je dána v RVP PV a nese svým způsobem znaky jedinečnosti ve srovnání s RVP ZV, záměr mají ale podobný, tím se splňuje návaznost obou programů (Průcha & Koťátková, 2013).

1.1 Předškolní vzdělávání v kontextu Rámcového vzdělávacího programu

V této kapitole se zaměříme na to, co by dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání mělo být v rámci předškolního vzdělávání obsaženo a naplňováno. Představíme si hlavní principy, cíle, úkoly a specifika, která tvoří určitý základ pro vzdělávání dětí.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání byl sestaven tak, aby odpovídal daným principům na základě odborných požadavků aktuální kurikulární reformy. Dokument klade důraz především na:

- Respektování přirozených vývojových specifíků dětí a jejich promítání do obsahu, forem a metod vzdělávání
- Podporování individuálního rozvoje každého dítěte v rámci jeho možností a potřeb
- Směřování k rozvoji klíčových kompetencí dosažitelných v tomto věkovém období
- Definování kvality vzdělávání z hlediska cílů, podmínek, obsahu a výsledků
- Zajištění pedagogické srovnatelnosti mezi jednotlivými mateřskými školami
- Umožnění rozvíjení vlastní profilace a vzdělávací koncepce u každé mateřské školy

- Poskytování prostoru pro různé formy a metody vzdělávání přizpůsobené místním podmínkám
- Obsazení rámcových kritérií pro vnitřní a vnější evaluaci (MŠMT, 2021)

Dále Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání rozděluje cíle do čtyř kategorií, kde vymezuje cíle v podobě záměrů a výstupů, nejdříve na úrovni obecné a poté oblastní. (Svobodová, 2010).

Do úrovně obecné se řadí:

- rámcové cíle, které vyjadřují obecné záměry předškolního vzdělávání
- klíčové kompetence, představují očekávané výstupy, které si dítě v tomto období může osvojit (Svobodová, 2010)

Do úrovně oblastní se řadí:

- dílčí cíle, které se vztahují ke konkrétním vzdělávacím oblastem
- dílčí výstupy, které popisují poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které jsou stanoveny v návaznosti na dílčí cíle a sdělují nám, co by dítě mělo ovládat na konci předškolního období (Svobodová, 2010)

Všechny tyto kategorie se spolu vzájemně propojují a navazují na sebe. Sledování a realizování vymezených záměrů v praxi vede k úspěšnému dosahování výstupů. Pokud učitel při vzdělávání pracuje s vědomím vzdělávacích záměrů, může si být jistý, že u dětí podporuje osvojování kompetencí a jejich zlepšování (MŠMT, 2021).

Mezi základní úkoly předškolního vzdělávání patří přispívání a podílení se na podpoře rodinné výchovy. S cílem, aby pro dítě vznikalo vhodné a pestré prostředí s rozmanitými podněty náležitými jeho věku a mohlo se tak bez problémů rozvíjet. Důležité je i připravit dítě na jeho cestu vzděláváním, pomoci mu v osobnostním rozvoji, aby pochopilo okolní svět a zjednodušilo mu to tak cestu v dalším učení. Dalším zásadním bodem je dítěti vytvářet vhodné předpoklady pro následující vzdělávání, především podporou jeho individuálního rozvoje, aby mu bylo umožněno dosáhnout optimálního osobního rozvoje, který je v možnostech dítěte (MŠMT, 2021).

Specifikem předškolního vzdělávání je především důraz na respekt k vývojovým potřebám dítěte daného věku. Dítěti poskytuje patřičné prostředí, které je podnětné, obohacující, zábavné a díky tomu se dítě přirozeně baví. Vzdělávání je přizpůsobováno individuálním potřebám a schopnostem všech dětí, včetně dětí se speciálními vzdělávacími

potřebami. Všem dětem se tak dostane maximální možné pomoci a podpory, která je pro ně potřebná a vyhovující. Proto je důležité, aby učitel pravidelně věnoval pozornost dítěti v jeho vývoji, pokrocích nebo dalších situacích. Díky tomu může přizpůsobovat aktivity dle jeho možností a potřeb, což zajistí, že dítě se bude moci správně rozvíjet v základních dovednostech. Z tohoto hlediska se ve stejné třídě mohou společně vzdělávat děti různého věku i různé úrovně schopností. Třídy je možno vytvářet s věkově homogenním a heterogenním rozvržením (MŠMT, 2021).

Aby došlo ke správnému naplnění předpokladů a rozvoje osobnosti, je důležité využívat vhodné metody a formy práce. Přínosné je využití prožitkového a kooperativního učení, které staví na přímé zkušenosti dítěte, podpoře dětské zvědavosti a také například obohacení o nové poznatky (MŠMT, 2021).

Dále se využívá:

- situační učení, které vychází z přirozených situací a dítěti umožňují porozumět souvislostem
- spontánní sociální učení, které zastává důležitou funkci a je budováno na automatickém přejímání chování
- aktivity spontánní i řízené, by měly být vyvážené tak, aby odpovídaly vývojovým potřebám dítěte
- didaktický styl vzdělávání je tvořen pomocí vzdělávací nabídky, individuální volby a aktivního zapojení dítěte, učitel by měl být pro dítě průvodcem, aby ho podporoval
- integrovaný přístup, což znamená, že vzdělávací obsah není dělen na jednotlivé oblasti, ale je propojený do tematických integrovaných bloků (MŠMT, 2021)

1.2 Povinné předškolní vzdělávání

Povinné předškolní vzdělávání bylo v České republice zavedeno 1. září 2017 (Česká školní inspekce, 2024a). Pro děti, které dosáhnou pěti let věku na začátku školního roku, je předškolní vzdělávání povinné až do zahájení povinné školní docházky (Česká školní inspekce, 2024c). Povinné není pro děti, které mají hluboké mentální postižení (MŠMT, 2020). Hlavním záměrem bylo zajistit dětem ze znevýhodněného prostředí lepší šanci na připravenost na školu a školní úspěšnost (Simonová et al., 2017). Dalším důvodem k zavedení povinné předškolní docházky bylo, aby děti využily všech výhod a přínosů, které jim nabízí předškolní vzdělávání (Greger et al., 2015, podle Koželuhová & Koželuh, 2020).

Povinné předškolní vzdělávání se uzákoňuje ve více a více zemích, dá se říci, že Česká republika je i jednou z posledních, která ho zavedla (Syslová, 2020).

Dřívější ministryně školství Valachová, která byla součástí procesu pro zavedení povinného předškolního vzdělávání, to ospravedlnila takto: „Hlavním cílem rozhodnutí bylo ukázat význam předškolního vzdělávání všem rodičům“ (Syslová, 2020). Zda byl tento cíl splněn, není jasné, ale určitě to v České republice vyvolalo spoustu názorů, jelikož se k tomuto tématu vyjadřovali jak rodiče, tak odborníci (Syslová, 2020). Podle výzkumu Majerčíkové a Navrátilové (2018) se po zavedení povinného předškolního vzdělávání v České republice neobjevila nějaká výrazná debata ze strany rodičů. Rodiče dětí, které běžně navštěvovaly mateřskou školu, nevnímali tuto legislativní změnu jako zásadní, spíše jako formální opatření (Majerčíková & Navrátilová, 2018). Jakmile se povinné předškolní vzdělávání zavedlo, tak se ze strany veřejnosti a odborníků podpora neobjevovala (Opravilová, 2016, Simonová et al, 2017, podle Koželuhová & Koželuh, 2020).

V České republice se ale objevují i negativní názory veřejnosti nebo pedagogů, které výše zmíněné legislativní kroky neuznávají. Jedním z důvodů je, že někteří rodiče považují povinné předškolní vzdělávání za zásah do svých práv. Dalším důvodem může být, že rodiče nebo širší veřejnost si uvědomují, že pozitivní následky nemusí být běžné a samozřejmé a mohou mít negativní dopad na vývojové oblasti dítěte (Kottelenberg & Lehrer, 2013, podle Simonová et al., 2017). Ve výzkumu Horníčková et al. (2023), kde porovnávají pohledy rodičů z České a Slovenské republiky na povinné předškolní vzdělávání je uvedeno, že slovenští rodiče věří, že povinná docházka do mateřské školy pomůže dětem k lepším výsledkům na základní škole a sníží se tak riziko odkladu školní docházky. Zatímco čeští rodiče jsou v tomto opatrnější a tolik toho neočekávají.

Jedním z výše zmiňovaných důvodů pro zajištění lepšího vzdělávání pro děti ze znevýhodněného prostředí se zabýval i Hůle (2015) ve své studii proveditelnosti. Hůle (2015) zmiňuje, že absolvování jednoho povinného roku v mateřské škole dětem z tohoto prostředí nestačí, aby se dostatečně socializovaly a usnadnilo jim to přechod do základního vzdělávání (Hůle, 2015, podle Syslová, 2020).

Obavy odborníků vznikaly z důvodů větší náročnosti po administrativní stránce, nepřesného obsahu vzdělávání v posledním roce předškolního vzdělávání anebo strach z toho, že se bude klást vyšší důležitost na rozvoj funkcí a obsahů, které se vyžadují u zápisu

do školy. Také se vyskytovaly názory, zda je nutné zavádět plošné povinné předškolní vzdělávání, když bylo i před tímto zavedením dětí v předškolním vzdělávání v České republice dostatek (Opravilová, 2016, podle Koželuhová & Koželuh, 2020).

V tematické zprávě České školní inspekce (Česká školní inspekce, 2018), která se zabývala dopady, bylo uvedeno, že počet pětiletých dětí v mateřské škole příliš nevzrostl po zavedení povinného předškolního vzdělávání. Naopak kde se změna ukazuje, je u všech ředitelů a učitelů mateřských škol kvůli administrativní práci, nejvíce se to dotýká organizace zápisů do mateřských škol, sledování daných dětí a jejich docházky, popřípadě získávání omluvenek kvůli absenci dítěte. Náročné je to i u dětí, které plní povinné předškolní vzdělávání formou individuálního vzdělávání. Je to spojeno s kontrolou jejich dosahování očekávaných výstupů, což je obtížnější, jelikož nejsou stanovena žádná pravidla k tomuto ověřování (Syslová, 2020).

V upraveném RVP PV je tato změna uvedena, ale bez jasného vyzdvižení významu povinného předškolního vzdělávání pro zmíněné vyrovnávání šancí u dětí ze znevýhodněných podmínek. MŠMT vytvořilo informační materiály, ale ty se zabývají spíše právními a organizačními hledisky. Nenabízí metodickou podporu pro učitele, jak má pracovat s dětmi, které přichází právě ze znevýhodněných podmínek a dosud do mateřské školy nedocházely (Simonová et al., 2017).

1.3 Možnosti plnění povinného předškolního vzdělávání

Toto rozhodnutí rodičům přidalo určité povinnosti, ale ne v tom smyslu, aby projevovali větší zájem nebo se aktivně podíleli na vývoji dítěte. Jejich povinností je pouze dítě zapsat do mateřské školy v pěti letech, nebo může dále navštěvovat tu, ve které je již zapsáno, jen musí splňovat, že jde o veřejnou mateřskou školu, ve které je umožněno plnění povinného předškolního vzdělávání (Syslová, 2020).

At' si rodič zvolí veřejnou nebo státní mateřskou školu, vzdělávání dítěte v posledním ročníku je bezplatné. Dítě může tuto povinnost naplnit běžným docházením do mateřské školy nebo existují další možnosti vzdělávání (Česká školní inspekce, 2024c). Rodič má na výběr z těchto variant, přihlásit své dítě do přípravné třídy základní školy anebo zvolit formu individuálního vzdělávání neboli domácí vzdělávání (Syslová, 2020). Další možností je dítě vzdělávat v zahraniční škole na území České republiky (Česká školní inspekce, 2024c). Mají tak neustále svobodnou volbu v tom se rozhodnout, jak jejich dítě bude plnit

povinnou předškolní docházku, a nejsou do ničeho nuceni. Co ale musí dodržovat, je časový harmonogram, který je danou školou nastaven. Povinné předškolní vzdělávání má stanoveny 4 hodiny, které dítě musí absolvovat v mateřské škole, ale samozřejmě tam může být i déle. Pokud se dítě nemůže dostavit, povinností rodiče je ho řádně omluvit (Syslová, 2020).

Rodiče mají nárok na umístění svého dítěte do mateřské školy již od stále nižšího věku. Umožňuje to tak rodičům dřívejší návrat ke svému povolání. Výzkumy také ukazují, že velkým významem a jedinečnou schopností předškolního vzdělávání je podpora dětí, které pochází z méně podnětného prostředí. To směřuje k zvýšení jejich šance na úspěch ve škole a následnému ovlivnění jejich budoucnosti. (Bauchmüller, Gørtz, & Würtz Rasmussen, 2014, podle Simonová et al., 2017).

2 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V této kapitole se budeme věnovat domácímu vzdělávání jako jedné z forem, jak je možné plnit povinné předškolní vzdělávání. Nejprve si vymezíme samotný pojem domácího vzdělávání, jeho základní charakteristiku a legislativní rámec. V další kapitole se zaměříme na historický vývoj této formy vzdělávání a na důvody, které vedou rodiče k volbě domácího vzdělávání. Budeme se věnovat i samotnému procesu realizace domácího vzdělávání a na závěr budou zmíněny výhody a nevýhody této formy vzdělávání.

Domácí vzdělávání představuje alternativu k povinné školní docházce. Legislativně se jedná o individuální vzdělávání (Průcha, Walterová & Mareš, 2009). Jde o model, kdy rodiče nebo zákonní zástupci své děti učí z domova a využívají u toho různé způsoby. Od formální struktury se tento vzdělávací model liší především tím, že je vzdělávání prováděno v domácím prostředí pod dohledem rodičů po celý proces (Ahi, & Sengil-Akar, 2020).

Pojem domácí vzdělávání může být mírně matoucí, jelikož značí, jak samotné vzdělávání, které se uskutečňuje v daných domácnostech, ale také v místech, která už nemusí být tak častá pro tento způsob. Významu slova domácí tak můžeme porozumět jako vzdělávání, které je oproti školnímu vzdělávání plně v rukou rodiny, především zákonných zástupců (Petrie, 2001, podle Hána & Kostecká, 2019).

V každém státě se domácí vzdělávání v legislativě stanovuje poměrně rozdílným způsobem (Blok & Kartsten, 2011 podle Hána & Kostecká, 2019). Aktuální legislativa dává možnost této formě vzdělávání pro 1. a 2. stupeň základní školy (§41, zákon č. 561/2004 Sb.). Pro povinné předškolní vzdělávání je forma individuálního vzdělávání umožněna od 1.9.2017, ale pouze v oprávněných situacích (§34b, zákon č. 561/2004 Sb.). Rodiče si mohou zvolit dvě varianty a to, že bude probíhat po celý školní rok nebo pouze určitou dobu školního roku. Pokud rodiče budou chtít realizovat tuto formu vzdělávání, jsou povinni to oznámit řediteli mateřské školy, ve které je dítě zapsáno, nejpozději tři měsíce před začátkem daného školního roku (Česká školní inspekce, 2018).

Rozdíly se u nich objevují i v samotném pojetí domácího vzdělávání, a to poměrně velké. Neobjevuje se nebo není dán jeden ustálený způsob, jak provádět vzdělávání, existuje velké množství různorodých přístupů. Postupuje to od běžnějších komunitních forem vzdělávání větších skupin dětí jejich zákonnými zástupci až po tradiční formy vzdělávání

daného dítěte jedním z rodičů, především matkou (Meisels 2004, Monk 2009, Kraftl 2013, podle Hána & Kostecká, 2019).

I přes různé způsoby vzdělávání jsou určité znaky domácího vzdělávání charakteristické a dají se označit za jednotné:

1. Nejvýraznějším společným znakem je, že osoba, co dítě vzdělává, je rodič nebo zákonný zástupce.
2. Dalším znakem je, že celé domácí vzdělávání probíhá doma nebo v okolních místech, mohou využít prostory jako knihovny, sportovní působiště a také u svých příbuzných. Domácí vzdělávání se totiž nemusí vůbec realizovat pouze na jednom místě (Petrie, 2001, podle Hána & Kostecká, 2019).
3. Tento způsob vzdělávání není většinou realizován v běžné vzdělávací instituci (Meisels 2004, Monk 2009, Koons 2010, podle Hána & Kostecká, 2019).
4. Čtvrtým znakem je, že domácí vzdělávání nabízí velkou škálu individualizace vzdělávání. Většina rodičů totiž za jeden z důvodů označuje právě snahu respektovat a rozvíjet vzdělávací potřeby dítěte (Kostecká, 2005, podle Hána & Kostecká, 2019).

Dle Kostecké (2017) je velmi rozebíraným tématem, že rodiče, kteří vzdělávají své dítě, nemají často pedagogické vzdělání. I když to není povinné, tak některé země stanovují, aby právě odpovědná osoba měla požadované vzdělání a pedagogickou způsobilost, jako je tak například na Slovensku (Hána & Kostecká, 2019).

2.1 Historie a vývoj domácího vzdělávání

Když se zaměříme na historii, tak domácí vzdělávání bylo v minulosti běžné. Děti se učily od svých rodičů kulturním, náboženským, společenským hodnotám, a následně rodinnému řemeslu. Po rozšíření knihtisku se vzdělávání měnilo, díky tištěnému písmu se tak mohly informace předávat bez fyzické přítomnosti. Na základě toho se objevily nové možnosti poznání a specializace, jejichž součástí byla i profese učitelství. Běžné činnosti jako práce v domácnosti, zemědělství nebo další řemeslné schopnosti byly ze vzdělávání a školních osnov odstraněny. I když je pro nás aktuálně školní docházka samozřejmost, tak dříve to tak nebylo, spíše se jednalo o luxus než nutnost. Většina dětí byla pro rodiče nepostradatelná, především kvůli práci v domácnosti. Z tohoto důvodu bylo pro rodiče domácí vzdělávání vhodnější variantou a ti, kteří ovládali základy čtení a psaní, učili své děti po práci

(Kašparová, 2019). Možnost domácího vzdělávání je na českém území už poměrně dlouho. Na nějakou dobu ji sice přerušil komunistický režim, ale v polistopadovém období se velmi rychle obnovila. Můžeme říci, že se jedná o jeden ze stálých způsobů vzdělávání v naší historii. Někteří lidé na našem území ale tuto variantu stále označují jako moderní výstřelek, kterým se zabývají lidé, kteří uznávají alternativní metody, většina je nazývá „alternativci“ (Kostecká, 2020).

Podle Kostecké (2014) se dohady o tom, zda je lepší domácí vzdělávání nebo vzdělávání ve škole, stojí na třech pilířích:

- První se týká vhodnosti domácího vzdělávání pro dítě, jestli dítě doma získá dostatek vědomostí stejně jako ve škole, zda to neovlivní jeho následnou socializaci s dětmi nebo jestli bude dostatečně připravené na budoucí život.
- Druhý se zabývá dopadem domácího vzdělávání na společnost, zda dítě přijmou a nebude to ohrožovat jeho postavení mezi vrstevníky.
- Třetí pilíř se zabývá otázkou, kdo má rozhodovat o budoucnosti dítěte, stát nebo rodič (Kostecká, 2014, podle Kašparová, 2019).

Domácí vzdělávání, jedno ze synonym pro individuální vzdělávání, lze považovat za známou a ověřenou formu předávání znalostí, jež se šířilo po dlouhou dobu po Evropě (Kostecká, 2014; Kašparová, 2019, podle Kostecká et al., 2020). Rozšiřování a zlepšování vědomostí, znalostí a dalších poznatků bylo typické u dětí, které pocházely z ušlechtilých a majetných rodin, jelikož mohly být jak oni, tak jejich rodiče doma. Postupem času se začal zvyšovat požadavek na vzdělání obyvatelstva a s tím se i rozvíjel systém, který měl podpořit právě rozšíření a zpřístupnění vzdělávání. Ani po zavedení povinné školní docházky domácí vzdělávání nezaniklo. Nadále ji navštěvovaly děti majetných rodin, jelikož rodiče věřili, že to pro ně bude mnohem lepší, než aby seděly v lavicích s dětmi, které nebyly z rodin vysoce sociálně postavených (Kostecká et al., 2020).

2.2 Důvod k volbě domácího vzdělávání

Individuální vzdělávání, nebo jinak domácí vzdělávání, je specifický způsob pro plnění povinné školní docházky. Je realizováno tak, že dítě nemusí být přítomno ve škole. Aby tento způsob byl povolen, musí k tomu být stanoveno a vysvětleno oprávněné odůvodnění. Nejčastější příčinou může být zdravotní stav dítěte, pracovní zaneprázdněnost rodičů či jeho zákonných zástupců, především časté vycestování kvůli práci (Česká školní inspekce, 2018).

Dle Bočkové (2020) vede rodiče k domácímu vzdělávání spousta důvodů. Většina rozhodnutí plyne z nespokojenosti vůči systému veřejného školství. Rodiče jsou tak přesvědčeni, že oni samotní mohou dětem poskytnout mnohem kvalitnější úroveň vzdělávání. Další rodiny vzdělávání svých dětí považují za odpovědnost, která má být naplňována nimi, a ne státem a vzdělávacími institucemi.

Podle Kostecké et. al. (2020) jsou pro volbu domácího vzdělávání uvedeny tyto důvody:

1. Jedním z častých důvodů je povolání rodičů, kvůli kterému musí cestovat anebo se stěhovat na jiná místa. Tak aby rodina mohla být pospolu a zároveň dětem neomezovali jejich vzdělávání či oni samotní nemuseli změnit svou práci, tak volí tuto variantu. Díky této možnosti si jdou za svým cílem a nerozhodují se mezi kariérou a rodinou. Tyto rodiny upřednostňují převážně většinu činností jako je výuka, přezkoušení nebo samotnou komunikaci on-line.
2. Další důvod je velice podobný, ale netýká se rodičů ba naopak dětí, které cestují kvůli sportovní či umělecké činnosti. Řadí se sem děti, které mají určitý talent nebo vynikají v nějakém sportu či umění. Aby se tomu mohly věnovat dál a rozvíjet se, tak rodiče volí tento způsob vzdělávání, jelikož můžou propojit školní povinnosti společně se zálibou. I v tomto případě rodiny volí školy, které umožňují on-line vzdělávací programy spolu s pracovními listy, úkoly a dostupnými materiály. Vše se snaží přizpůsobit individuálním potřebám dítěte.
3. Důvodem jsou i rodiče, kteří sami své děti vzdělávají nebo nechávají vzdělávat u rodin nebo v komunitních školách. Tato oblast ještě není úplně prověřená, ale za poslední dobu se oblíbenost u rodičů zvyšuje. Probíhá to většinou tak, že se skupina rodičů, kteří žijí poblíž, domluví a skupinově vyučují své děti. Realizují to na jednom daném místě domluveným vyučujícím nebo na jiných místech, kde se ve vyučování vzájemně střídají.
4. Domácí vzdělávání má další důvody, proč ho rodiče pro své děti volí. A to, že aktuální systém vzdělávání jim nevyhovuje a je pro ně nedostačující kvůli obsahu a formě daného vzdělávání. Tento názor mají většinou rodiče dětí, které jsou fyzicky nebo mentálně odlišní. Také se sem řadí rodiny zastávající rozdílné hodnoty než běžná populace.
5. Poledním důvodem pro zvolení tohoto vzdělávání je, že rodiny se určitým způsobem odlišují. Řadí se zde různé typy rodin jako alternativní, žijící v souladu

s přírodou, ty, které uplatňují udržitelný život a rozvoj, provozují přirozenou výchovu společně s novými trendy, nábožensky zaměřené nebo také úplně běžné rodiny, které pouze chtějí trávit více času společně. Pro tyto rodiny je velice důležitá soudržnost, zodpovědnost a spolupráce (Kostecká et al., 2020).

2.3 Proces domácího předškolního vzdělávání

Tato kapitola se věnuje celému procesu, který je spojen s realizací domácího vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání. Nejprve budou popsány povinnosti rodičů, kteří chtějí své dítě vzdělávat v domácím prostředí, a také postup oznámení mateřské škole. Následně se kapitola zaměří na povinnosti samotné mateřské školy a na způsob, jakým probíhá ověřování dítěte, které absolvuje domácí předškolní vzdělávání. V závěru budou uvedeny informace týkající se ukončení této formy vzdělávání.

Oznámení individuálního vzdělávání

Aby se tato forma vzdělávání mohla realizovat, musí rodiče písemnou formou podat žádost. Následně ředitel dané školy rozhoduje o dalším řešení a schválení (Průcha, Walterová & Mareš, 2009).

Zákonný zástupce musí v oznámení pro mateřskou školu o individuálním vzdělávání uvést tyto informace:

- „a) jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo a místo trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte,
- b) uvedení období, ve kterém má být dítě individuálně vzděláváno,
- c) důvody pro individuální vzdělávání dítěte“ (Zákon č. 561/2004 Sb., 2004, odst. 2 §34b)

Jakmile zákonný zástupce písemně sdělí mateřské škole, že chce u svého dítěte zvolit formu individuálního vzdělávání, tak tím automaticky přebírá veškerou odpovědnost za jeho vzdělávání. Pokud se rodič rozhodne vzdělávat individuálně po větší část školního roku, tak musí tuto informaci oznámit mateřské škole tři měsíce před začátkem školního roku. Při kratší době to může sdělit kdykoli v průběhu školního roku, může ho také podat opakovaně pokud se právě při kratší době rozhodne následně pokračovat. Individuální vzdělávání může rodič s dítětem zahájit následující den, co oznámení bylo doručeno do mateřské školy (MŠMT, 2019).

Povinnost mateřské školy

Pokud se zákonný zástupce rozhodne pro volbu individuálního vzdělávání, je mateřská škola povinna ho obeznámit s oblastmi, ve kterých by dítě mělo být vzděláváno (MŠMT, 2019).

MŠMT doporučuje využít:

- „Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV),
- Konkretizované očekávané výstupy,
- Desatero pro rodiče dětí předškolního věku,
- Školní vzdělávací program (ŠVP PV) konkrétní mateřské školy“ (MŠMT, 2019, s. 1)

Školský zákon uvádí: Mateřská škola ověří úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech a případně doporučí zákonnému zástupci další postup při vzdělávání; způsob a termíny ověření, včetně náhradních termínů, stanoví školní řád tak, aby se ověření uskutečnilo v období od 3. do 4. měsíce od začátku školního roku. Zákonný zástupce dítěte, které je individuálně vzděláváno, je povinen zajistit účast dítěte u ověření (Zákon č. 561/2004 Sb., 2004, odst. 3 §34b).

Průběh ověření

Při ověřování dítěte nejde o to, aby bylo zkoušeno. Realizuje ho ředitel nebo pověřený učitel, který má vhodné komunikační a empatické dovednosti, jelikož hlavní metodou ověřování je rozhovor. Důležité je znát důvody individuálního vzdělávání. Aby ověřování bylo kvalitní mělo by probíhat formou rozhovoru se zákonným zástupcem v čas, kdy je prostředí v mateřské škole klidné, nejlépe když děti nejsou přítomné nebo je jich méně. U ověřování lze využít i portfolia dítěte nebo i metodu pozorování dítěte při určité činnosti, ale neměla by přesahovat 20 minut. Na základě prověření a zjištění škola navrhne další postup a poradí zákonnému zástupci na co se ještě zaměřit, aby podpořil optimální rozvoj dítěte. Pokud dítě působí při ověřování nedostatečně v daných oblastech, není to hned důvod k ukončení individuálního vzdělávání. Na základě výsledků škola může zákonným zástupcům doporučit konzultaci ve školském poradenském zařízení (MŠMT, 2019).

Ukončení individuálního vzdělávání

Jestliže se rodič rozhodne pro ukončení individuálního vzdělávání, může tak učinit kdykoli v průběhu školního roku. Ředitel mateřské školy má právo na ukončení

individuálního vzdělávání u dítěte, pokud se s ním zákonný zástupce nedostaví na žádný z termínů ověření bez předchozí omluvy. Následně nemůže být znovu schváleno (MŠMT, 2019).

Zákonný zástupce dítěte, které absolvuje individuální vzdělávání, by měl podat informace mateřské škole o následujících bodech:

- Zda je přijato do základní školy k plnění povinné školní docházky
- Jestli je dítěti udělen odklad povinné školní docházky a jak bude dále probíhat způsob jeho plnění povinného předškolního vzdělávání (MŠMT, 2019)

2.4 Výhody a nevýhody domácího vzdělávání

Děti ve většině případů vzdělávají jejich matky a ty považují domácí vzdělávání za životní styl, díky kterému dostávají možnost k prohloubení vztahu s dítětem nebo ho motivovat k tomu, aby si zalíbilo vzdělávání (Kubiszová, 2017, podle Bočková, 2020).

Jednou z hlavních výhod v domácím vzdělávání je osobní angažovanost rodičů a pozitivní vztah k dítěti (Mertin, 2003, podle Bočková, 2020). Podobně také Blechová (2015) vyzdvihuje pozitivum v tom, že se díky domácímu vzdělávání zkvalitňují vztahy v rodině (Bočková, 2020).

Dalším přínosem je časová flexibilita, pokud má dítě problém s nějakým učivem, mohou se k němu vracet a přizpůsobovat tempo potřebám dítěte (Bočková, 2020). Také Řičánková (2016) uvádí jako pozitiva především možnost organizace dne, kdy si matky plánují denní a vzdělávací aktivity (Bočková, 2020). Ke každému dítěti je potřeba přistupovat individuálně, aby ho to stále bavilo a neztratilo pozitivní zájem ke vzdělávání (Šulová et al. 2014).

Výhodou je také rodinné prostředí, jelikož děti se zde cítí bezpečně a přirozeně a není proto potřeba je k učení nějak přehnaně motivovat (Kostecká, 2014). Další zmíněnou výhodou je chování dítěte, například používání vulgárních slov a nerespektování rodičů, jelikož většina dětí se snaží napodobovat druhé. Tím pádem v domácím vzdělávání nepochytí od vrstevníků tyto negativní vlivy. Matky také vyzdvihují vymizení skupinových nemocí (Bočková, 2020). V následující tabulce 1 je znázorněn vývoj počtu dětí individuálně vzdělávaných v rámci povinného předškolního vzdělávání od roku 2017, kdy tato možnost vstoupila v platnost. Z údajů je patrné, že jejich počet v průběhu let postupně narůstá.

Tabulka 1 – Počet dětí v individuálním vzdělávání v letech 2017-2024

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Děti v předškolním vzdělávání celkem	368 082	369 485	371 870	364 876	368 924	378 705	374 770
Individuální vzdělávání	1464	1959	2169	2400	2693	2525	2673

(zdroj: vlastní, MŠMT, 2020)

Zatímco mezi nevýhody nejčastěji patří:

Největší obava týkající se domácího vzdělávání je socializace a následná úspěšnost dítěte (Bočková, 2020). Určitým negativem může být i izolace, jelikož rodiče mají spoustu práce s domácností, dětmi, domácím vzděláváním, a tak se může stát, že už nemají dostatek energie a následně se to odráží na jejich soukromém a společenském životě (Marvanová, 2011, podle Bočková, 2020). Řičánková (2016) uvádí, že dalším možným negativem může být chybějící příjem v některých rodinách, pokud druhý z rodičů nevydělává dostatek (Řičánková, 2016, podle Bočková, 2020). Mezi další uvedená negativa spadá nepořádek v domácnosti a odlišný rytmus rodiny, tím že se děti můžou vzdělávat každý den jinak, jelikož nemají stanovený řád jako ostatní děti v běžných školách (Bočková, 2020).

Dalšími nevýhodami jsou:

- menší finanční příjem rodiny a možný dopad na kariéru rodiče
- tlak okolí a nízká tolerance společnosti vůči domácímu vzdělávání
- omezená možnost socializace dětí
- nedostatek volného času a soukromí rodičů
- plná odpovědnost rodičů vůči dítěti (Lois, 2013; Neuman & Aviram, 2008, podle Ahi & Sengil-Akar, 2020)

II PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Pro praktickou část bakalářské práce byl zvolen kvantitativní výzkum. V následujících kapitolách jsou představeny jednotlivé kroky celého výzkumného šetření, nejprve zvolené výzkumné cíle a otázky, výzkumná metoda a soubor respondentů.

3.1 Výzkumné cíle

Cílem výzkumného šetření je zjistit pohled učitelů mateřských škol na domácí předškolní vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání.

Dílčí cíle

- Zjistit, jak učitelé mateřských škol hodnotí domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání.
- Zjistit rizika domácího vzdělávání z pohledu učitelů v rámci povinného předškolního vzdělávání.
- Zjistit přínosy domácího vzdělávání z pohledu učitelů v rámci povinného předškolního vzdělávání.

3.2 Výzkumné otázky

Jaký je pohled učitelů mateřských škol na domácí vzdělávání dětí v rámci povinného předškolního vzdělávání?

- Jak učitelé mateřských škol hodnotí domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání?
- Jaká jsou rizika domácího vzdělávání z pohledu učitelů v rámci povinného předškolního vzdělávání?
- Jaké jsou přínosy domácího vzdělávání z pohledu učitelů v rámci povinného předškolního vzdělávání?

3.3 Výzkumná metoda

Výzkum má kvantitativní charakter a byl realizován prostřednictvím online dotazníkového šetření. Dotazník byl vytvořen pomocí online platformy Google Forms.

Vytvořený dotazník byl před rozesláním do mateřských škol otestován v rámci předvýzkumu na 6 učitelkách mateřských škol. Provedený předvýzkum a následná zpětná vazba mi umožnila provést úpravy v dotazníku, aby nedošlo v průběhu výzkumu k nejasnostem či nepochopení otázek. Výše zmíněné učitelky mateřských škol nebyly zahrnuty do finálního výzkumného vzorku.

Po provedení předvýzkumu a zpracování připomínek, byl ředitelům mateřských škol elektronicky distribuován formou odkazu dotazník s žádostí o jeho předání učitelům. Dotazník byl pro učitele mateřských škol zcela anonymní a dobrovolný.

V úvodní části bylo respondentům představeno téma, cíl bakalářské práce a další informace spojené s dotazníkem. Celý dotazník obsahoval 22 otázek, z toho bylo 14 uzavřených a 8 polouzavřených, u kterých respondenti mohli zvolit více možností nebo i jinou odpověď, než je uvedena. První část obsahovala 4 otázky týkající se demografických údajů jako pohlaví, věk, dosažené vzdělání a délka praxe respondentů. V druhé části byly zvoleny otázky zaměřující se na informovanost a názory ohledně domácího předškolního vzdělávání.

Výsledky sběru dat z dotazníku byly zpracovány a vyhodnoceny s využitím grafického zobrazení v programu Microsoft Office Excel.

3.3.1 Výzkumný soubor

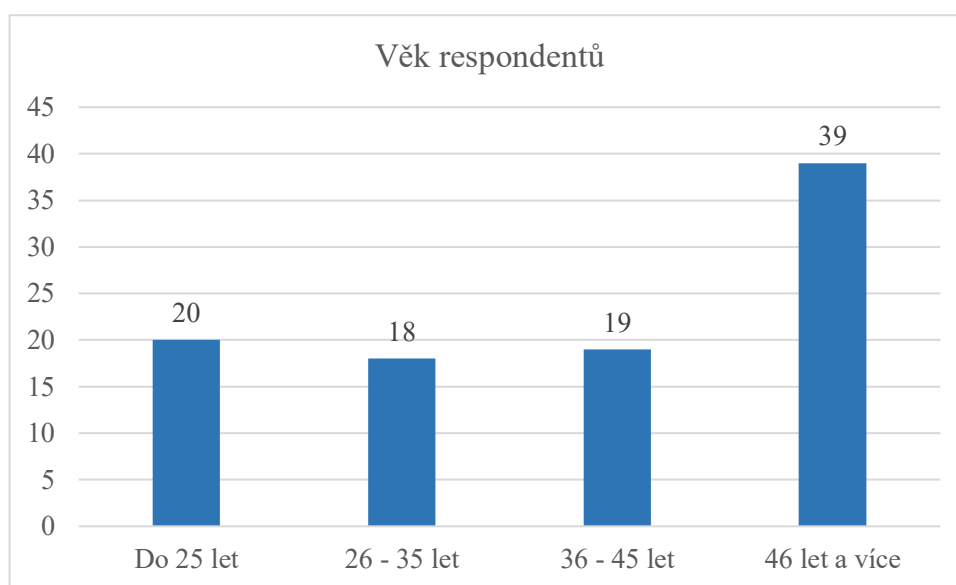
Výzkumný soubor mé bakalářské práce tvořili učitelé mateřských škol ve Zlínském kraji. Dotazník byl distribuován prostřednictvím e-mailů zaslaných ředitelům vybraných mateřských škol. Mateřské školy byly vybírány náhodným způsobem ze školského rejstříku pomocí generátoru náhodných čísel. Celkový počet respondentů byl 96.

4 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Jak jsem již zmínila první část otázek se týkala demografických údajů. První položka zjišťovala pohlaví respondentů. Z celkového počtu získaných odpovědí bylo 95 žen (99 %) a 1 muž (1 %).

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

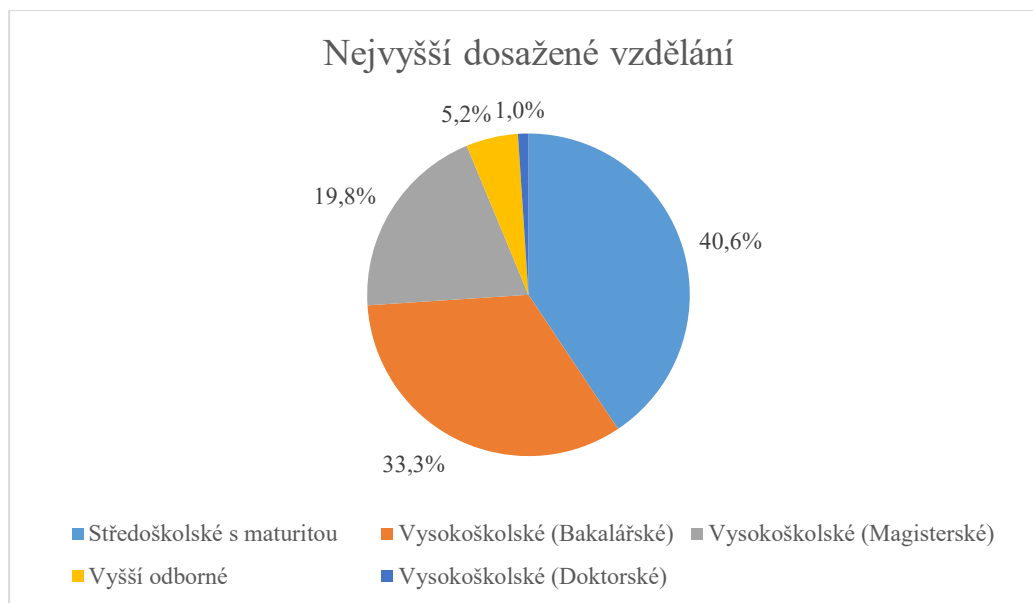

Graf 1 Věk respondentů

(zdroj: vlastní)

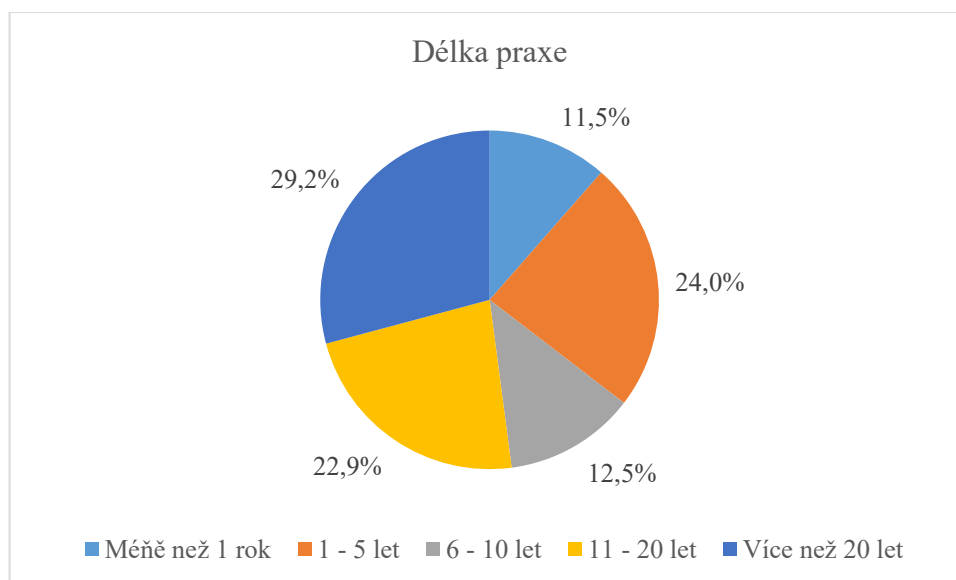
Z celkového počtu 96 respondentů byla nejvíce obsažená věková kategorie 46 let a více (40, 6 %). Dále poměrně vyrovnané zastoupení bylo i v ostatních věkových kategoriích. Dotazník vyplnilo 20 osob (20,8 %) do 25 let, 18 osob (18,8 %) od 26 do 35 let a poslední kategorie byla ve věku 36–45 let, kde se zúčastnilo 19 osob (19,8 %). Největší rozdíl je tak mezi věkovými skupinami od 26-35 let a 46 let a více. Můžeme tedy říct, že se do výzkumného šetření zapojilo převážně více starších učitelů mateřských škol.

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf 2 Nejvyšší dosažené vzdělání*(zdroj: vlastní)*

V této otázce měli respondenti na výběr ze 4 možností, a to středoškolské s maturitou, vyšší odborné, vysokoškolské bakalářské nebo magisterské vzdělání. Největší zastoupení respondentů mělo středoškolské vzdělání s maturitou, jednalo se o 39 osob (40,6 %), druhým nejčastějším vzděláním bylo bakalářské v počtu 32 osob (33,3 %). Magisterský titul mělo 19 osob (19,8 %), vyšší odborné vzdělání 5 osob (5,2 %) a nejmenší zastoupení bylo u doktorského titulu, kde tuto odpověď zvolil jeden respondent (1 %).

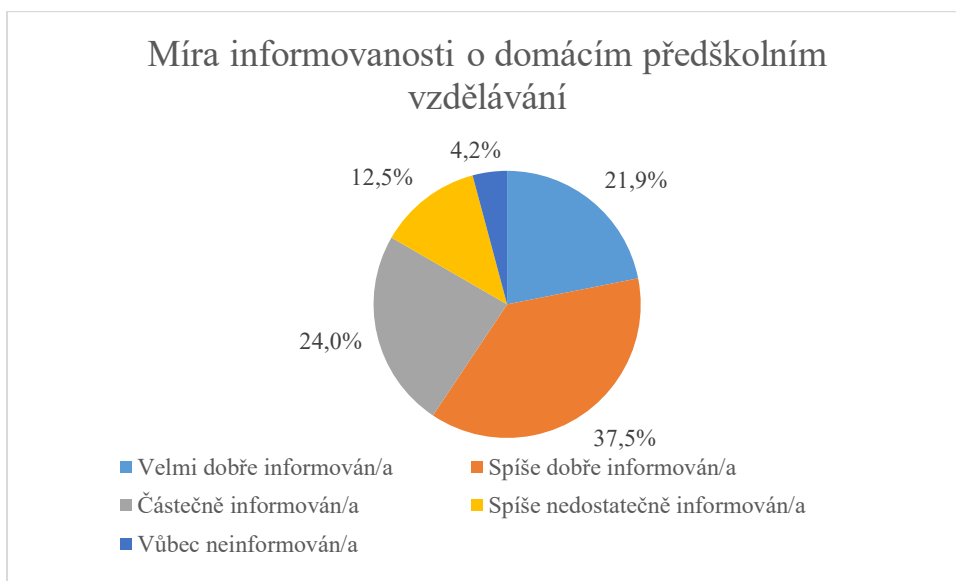
Otázka č. 4: Jaká je Vaše délka praxe v mateřské škole?

Graf 3 Délka praxe v mateřské škole*(zdroj: vlastní)*

Nejvíce respondentů uvedlo, že jejich délka praxe v mateřské škole je delší než 20 let, konkrétně 28 osob (29,2 %), což odpovídá také největší zastoupené skupině respondentů ve věku 46 let a více. Druhou nejpočetnější skupinou byli respondenti s praxí 1-5 let, to zaznačilo 23 osob (24 %), těsně za nimi byli respondenti s 11-20 lety, kterých bylo 22 (22,9 %). Respondentů s 6-10 lety praxe bylo 12 (12,5 %), nejmenší zastoupení měla skupina s praxí kratší než 1 rok, a to 11 osob (11,5 %).

Z těchto získaných údajů vyplývá, že mezi respondenty převažují učitelé s dlouholetou praxí, což může ovlivňovat jejich pohled na domácí vzdělávání, na základě jejich dlouhodobých pedagogických zkušeností s dětmi.

Otázka č. 5: Jak hodnotíte míru své informovanosti o možnosti domácího předškolního vzdělávání?

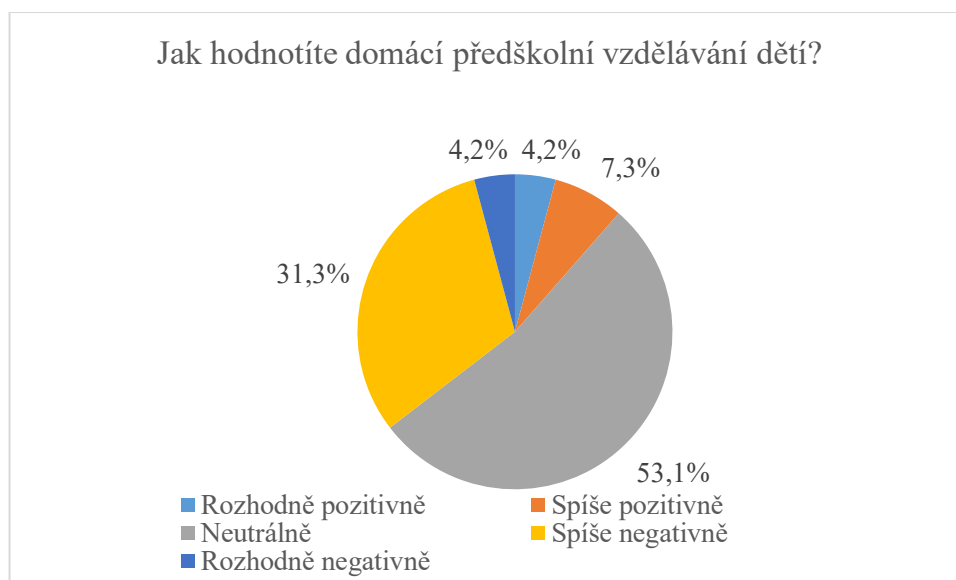

Graf 4 Míra informovanosti o domácím předškolním vzdělávání

(zdroj: vlastní)

Z celkového počtu 96 respondentů uvedlo 36 osob (37,5 %), že jsou o domácím předškolním vzdělávání spíše dobře informovány, a 21 osob (21,9 %), že jsou velmi dobře informovány. Což nám ukazuje, že více než polovina z respondentů má alespoň základní povědomí o této možnosti vzdělávání. Další skupinou respondentů jsou ti, kteří jsou informováni pouze částečně, jedná se o 23 osob (24 %). Zatímco 12 osob (12,5 %) se cítí informováno nedostatečně a 4 respondenti (4,2 %) nejsou informováni vůbec. Z výsledků lze usuzovat, že povědomí o domácím předškolním vzdělávání mezi učiteli mateřských škol postupně narůstá, s tím že značná část z nich již má určité základní znalosti o této formě vzdělávání.

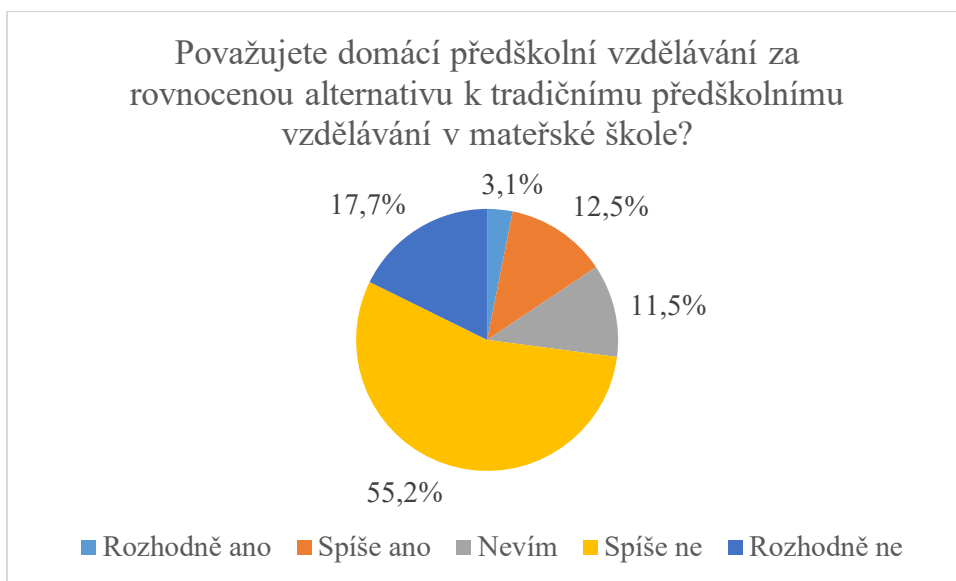
Otázka č. 6: Jak hodnotíte domácí předškolní vzdělávání dětí?

Graf 5 Hodnocení domácího předškolního vzdělávání*(zdroj: vlastní)*

V této otázce převažovala neutrální odpověď, kterou zvolilo 51 respondentů (53,1 %), což je téměř více než polovina. Další nejpočetnější skupinou byli ti, kteří hodnotí domácí předškolní vzdělávání spíše negativně, jedná se o 30 osob (31,3 %). Další 3 možnosti byly poměrně vyrovnané. Pozitivní hodnocení uvedlo celkem 11 osob, to je 11,5 % z celkového počtu respondentů. Zatímco výhradně negativní názor vyjádřili 4 respondenti (4,2 %).

Z výsledků vyplývá, že většina učitelů mateřských škol zaujímá k domácímu předškolnímu vzdělávání spíše neutrální postoj. Přestože část z nich vnímá tuto formu vzdělávání spíše negativně, tak vyloženě negativně se k ní staví jen pár z nich.

Otázka č. 7: **Považujete domácí předškolní vzdělávání za rovnocennou alternativu k tradičnímu předškolnímu vzdělávání v mateřské škole?**

Graf 6 Rovnocennost domácího a tradičního vzdělávání

(zdroj: vlastní)

Větší polovina respondentů zvolila v této otázce odpověď „spíše ne“, konkrétně 53 osob (55,2 %). Další početnější skupinou jsou učitelé, kteří označili odpověď „rozhodně ne“, kde se jednalo o 17 osob (17,7 %). Celkem tedy 72,9 % respondentů nepovažuje domácí předškolní vzdělávání za rovnocennou alternativu k tradičnímu předškolnímu vzdělávání. Neutrální postoj zaujalo 11 respondentů (11,5 %) a ti, kteří považují domácí předškolní vzdělávání za rovnocennou alternativu je 15 osob (15,6 %).

Z těchto výsledků vyplývá, že většina respondentů vnímá tuto formu vzdělávání jako méně přínosnou než vzdělávání v běžné mateřské škole a nepovažují ji za plnohodnotnou alternativu.

Otázka č. 8: Pokud jste zvolil/a "spíše ne" nebo "rozhodně ne", uveďte prosím důvod, proč si myslíte, že domácí předškolní vzdělávání není rovnocennou alternativou.

Graf 7 Důvody nepovažování domácího předškolního vzdělávání za rovnocennou alternativu

(zdroj: vlastní)

Respondenti, kteří v předchozí otázce zvolili odpověď „spíše ne“ nebo „rozhodně ne“, uvedli tyto nejčastější důvody. V této otázce byla možnost zvolit více odpovědí. Nejčastěji označovaná odpověď byla omezená sociální interakce, kterou uvedlo 70 respondentů (94,6 %), což je téměř většina. Další možnosti byly vyrovnané, jednalo se o nedostatečné vzdělávací podmínky v domácím prostředí, s čím se shodovalo 23 osob (31,1 %), obavy z nedostatečné přípravy na základní školu označilo taktéž 23 osob (31,1 %) a s absencí pedagogického vedení se shodovalo 21 respondentů (28,4 %). V rámci otevřených odpovědí respondenti uvedli, již zmíněný nedostatek socializace, také obavy z nedostatečné kvality vzdělávání, jelikož ne každý rodič má vhodné pedagogické dovednosti nebo si nevšimnou například logopedických vad. Dalším zmíněným slabším rozvojem imunity, kterou si děti v předškolním věku budují.

Otázka č. 9: Jaké faktory podle Vás ovlivňují rozhodnutí rodičů pro domácí předškolní vzdělávání?

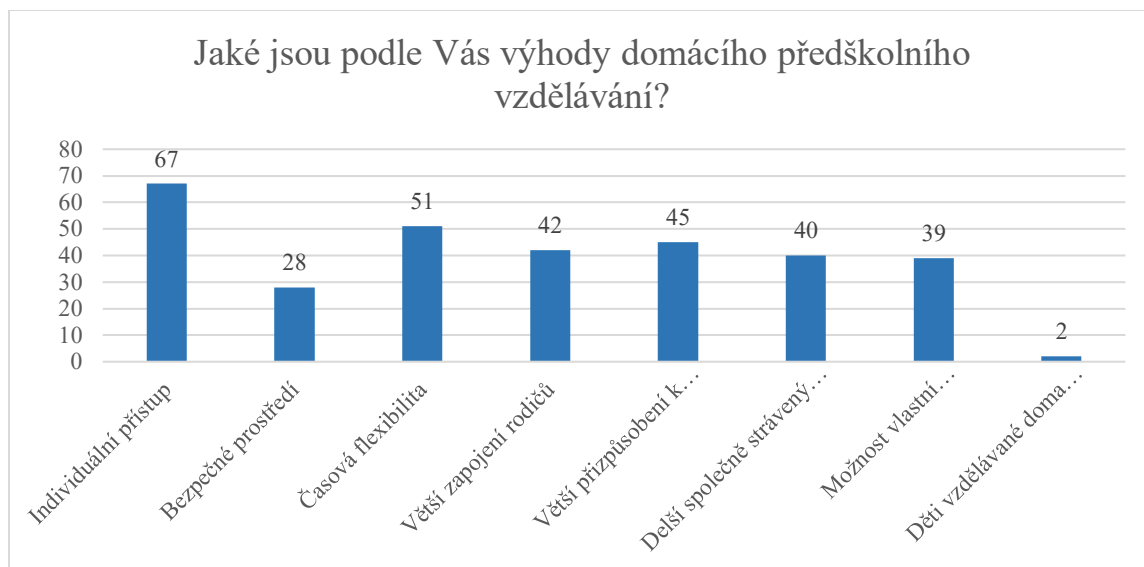
Graf 8 Faktory ovlivňující rozhodnutí rodičů

(zdroj: vlastní)

Dle respondentů patří mezi hlavní faktory, které nejvíce ovlivňují rozhodnutí rodičů o možnosti domácího předškolního vzdělávání, zejména nesouhlas s aktuálním systémem vzdělávání, s čím se shodovalo 75 respondentů (78,1 %). Dalším často označovaným důvodem bylo samotné přesvědčení rodičů, že dítě zvládnou sami vzdělávat lépe, což označilo 61 respondentů (63,5 %). Mimo jiné se toto rozhodnutí může odvíjet od speciálních potřeb daného dítěte, to označilo 43 osob (44,8 %). V menším počtu byly dále označeny možnosti jako zaměstnání rodičů a nedostatek mateřských škol v okolí. Z otevřených odpovědí respondentů vyplývá, že se shodují s již zmíněnými důvody anebo dále uvádí, že toto rozhodnutí může být spojeno s rodinnou situací, jako péče o mladšího sourozence, například když je matka na mateřské dovolené. Také snaha podpořit individuální rozvoj dítěte v souvislosti s jeho nadáním.

Z výsledků vyplývá, že rodiče se pro domácí vzdělávání rozhodují především na základě nesouhlasu s aktuálním systémem, rodinné situace a přesvědčení ve vlastní schopnosti své dítě vzdělávat.

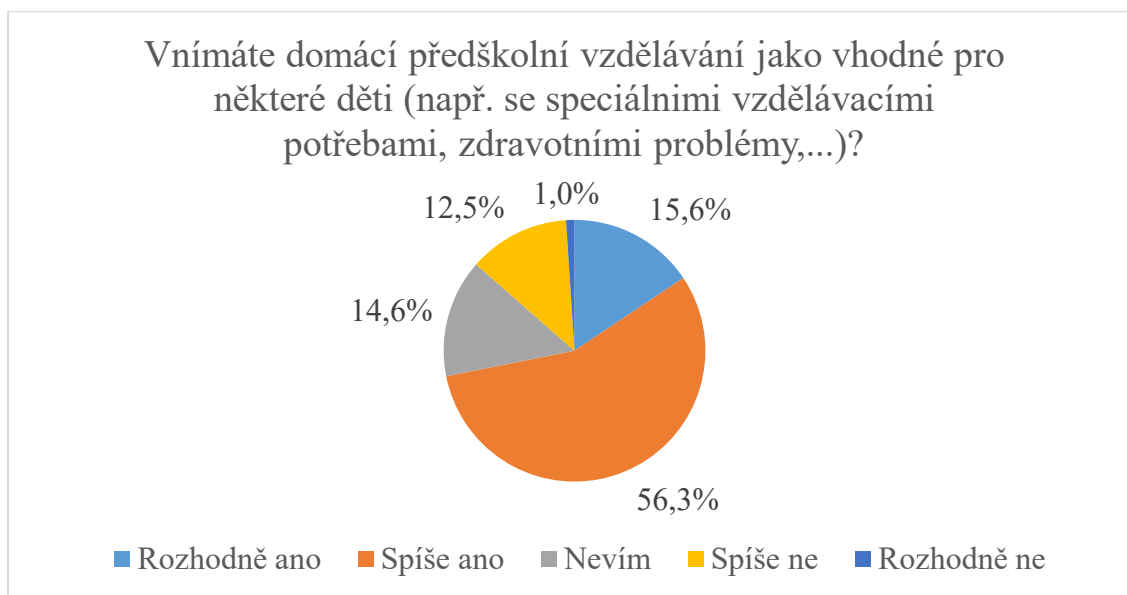
Otázka č. 10: Jaké jsou podle Vás výhody domácího předškolního vzdělávání?

Graf 9 Výhody domácího předškolního vzdělávání*(zdroj: vlastní)*

V této otázce týkající se výhod domácího předškolního vzdělávání se nejvíce respondentů shodovalo na individuálním přístupu, který označilo 67 respondentů (69,8 %). Další uváděnou výhodou je časová flexibilita, s kterou souhlasí 51 respondentů (53,1 %). Poměrně často zmiňované přínosy zahrnovaly větší přizpůsobení k potřebám dítěte (46,9 %), s čím se spojuje větší zapojení rodičů, delší společně strávený čas rodičů s dětmi a možnost vlastní organizace dne. Se zmíněnou výhodou bezpečného prostředí se shodovalo 28 respondentů (29,2 %). Nejméně označovaná možnost byla, že děti, které se vzdělávají doma se stávají samostatnými, to zvolili pouze 2 respondenti. V rámci volných odpovědí byla dále zmiňována možnost trávit více času ve venkovním prostředí, zapojení technologií nebo samotná ochrana dítěte před negativními jevy, jako je šikana či neúspěch.

Z výsledků vyplývá, že respondenti vnímají jako hlavní přínosy především individuální přístup, flexibilitu a rodinné zázemí.

Otázka č. 11: **Vnímáte domácí předškolní vzdělávání jako vhodné pro některé děti (např. se speciálními vzdělávacími potřebami, zdravotními problémy, ...)?**

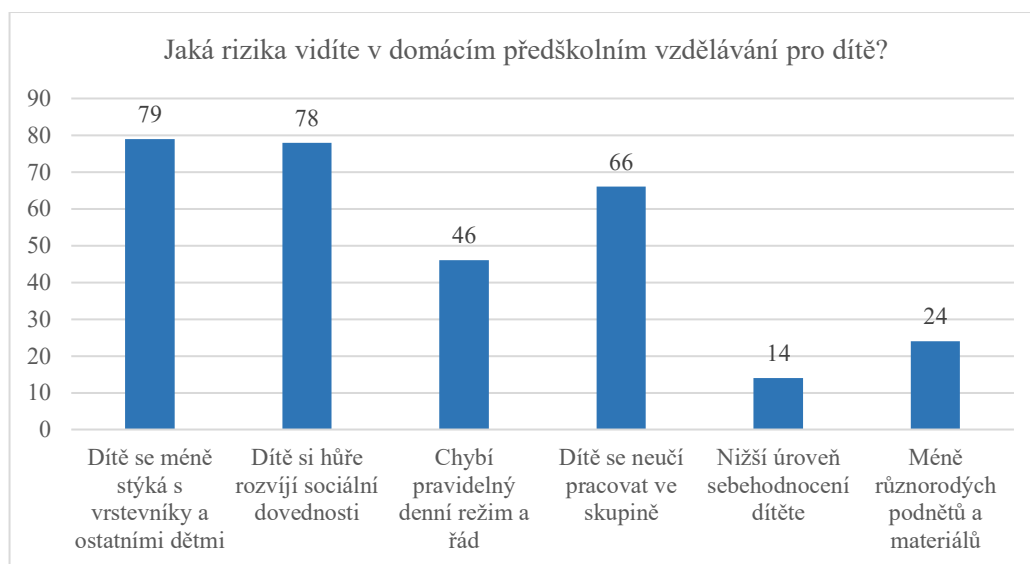
Graf 10 Vhodnost domácího předškolního vzdělávání

(zdroj: vlastní)

Výše zmíněná otázka, která se týkala výhod, tak jednou z uvedených odpovědí bylo větší přizpůsobení potřebám dítěte. S čím se spojuje i tato otázka, zda učitelé mateřských škol vnímají domácí předškolní vzdělávání jako vhodnou volbu pro některé děti. S tímto se shoduje téměř většina respondentů, konkrétně ji označilo 69 respondentů (71,9 %). Všichni tito respondenti zcela či určitým způsobem souhlasí, že je tato možnost vzdělávání pro děti s určitými potřebami vhodná. Neutrálně až bez názoru k tomu přistupuje 14 respondentů (14,6 %) a 13 osob (13,5 %) uvedlo, že tuto možnost za vhodnou nepovažují.

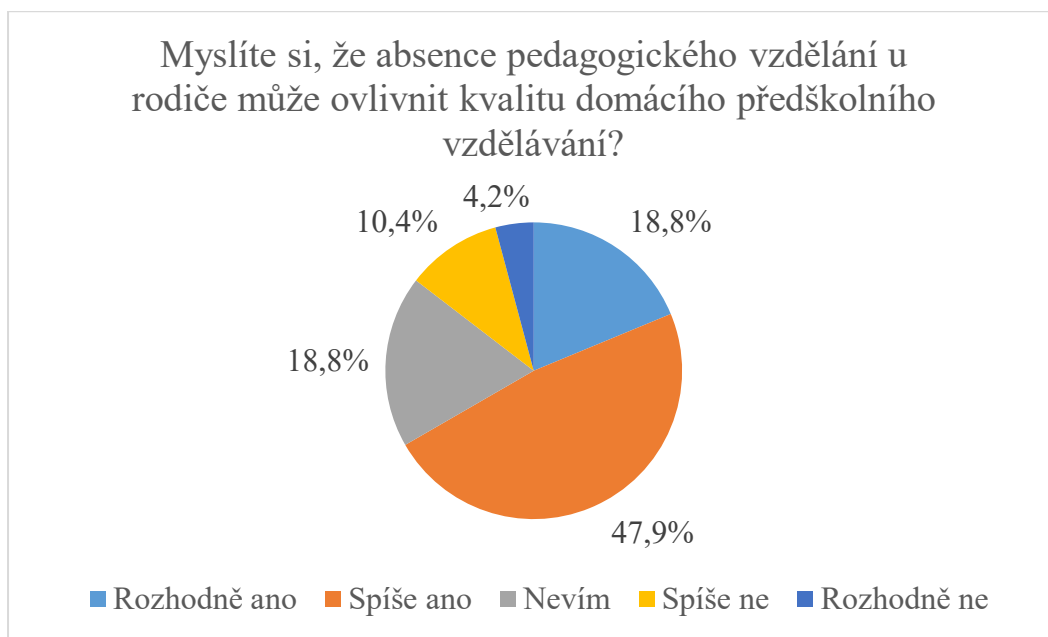
Z výsledků vyplývá, že většina respondentů vnímá domácí vzdělávání jako alternativu, která může být vhodná především tehdy, pokud děti vyžadují individuální přístup a speciální vzdělávací podmínky.

Otázka č. 12: Jaká rizika vidíte v domácím předškolním vzdělávání pro dítě?

Graf 11 Rizika domácího předškolního vzdělávání*(zdroj: vlastní)*

Tato otázka se zaměřovala na rizika, které podle učitelů mateřských škol přináší právě domácí předškolní vzdělávání. Nejvíce četnou odpovědí bylo, že se dítě méně stýká s vrstevníky nebo ostatními dětmi, s tím se shodovalo 79 respondentů (82,3 %). Téměř shodný počet respondentů vyjádřil obavu, že dítě, které absolvuje zmíněné domácí předškolní vzdělávání může hůře rozvíjet své sociální dovednosti. Další riziko, které respondenti častěji volili bylo, že se dítě neučí pracovat ve skupině, to označilo 66 osob (68,8 %). Dle 46 respondentů může dětem v domácím prostředí chybět pravidelný denní režim a řád. Mezi méně často uváděná rizika patří, že děti mají ve zmíněném domácím prostředí méně podnětů a materiálů ke vzdělávání, s čím souhlasilo 24 osob (25 %) a také mají nižší úroveň sebehodnocení, přesněji 14 osob (14,6 %). Respondenti měli i zde možnost jiné odpovědi, upozornili na obtížnější přizpůsobení se dítěte k tradičnímu školnímu režimu v dalším vzdělávání, pokud například absolvuje domácí vzdělávání v MŠ i ZŠ, tak poté může být přechod pro něj těžší. Dalším zmiňovaným rizikem byla nedostatečná pedagogická kvalifikace rodičů, jelikož nemusí mít potřebné odborné znalosti a pedagogické dovednosti, což může ovlivnit kvalitu vzdělávání. Respondent také uvedl, že mezi rodičem a dítětem nelze plnohodnotně vytvořit vztah učitel-žák.

Otázka č. 13: **Myslíte si, že absence pedagogického vzdělání u rodiče může ovlivnit kvalitu domácího předškolního vzdělávání?**

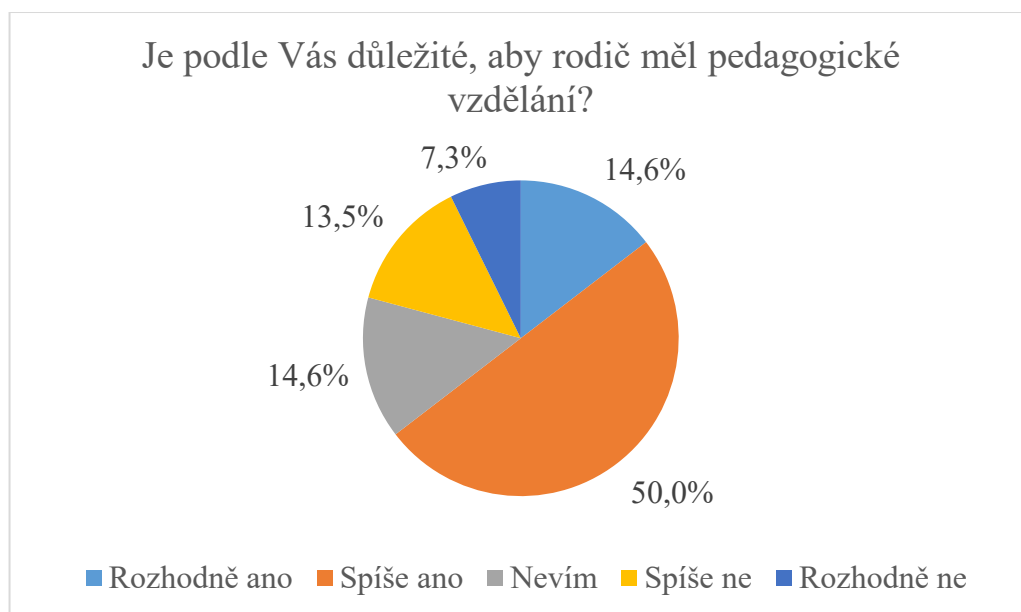

Graf 12 Absence pedagogického vzdělání u rodiče

(zdroj: vlastní)

Na předchozí otázku týkající se rizik domácího předškolního vzdělávání navazovala další, která zjišťovala, zda učitelé mateřských škol považují absenci pedagogického vzdělání u rodičů za faktor ovlivňující kvalitu tohoto typu vzdělávání. S tím se spojuje i tato otázka, zda to může ovlivnit kvalitu domácího předškolního vzdělávání. Na tuto otázku 46 respondentů odpovědělo „spíše ano“, spolu s těmi, kteří jsou o tom přesvědčeni je to celkem 66,7 % respondentů. Což znamená, že více jak polovina respondentů zastává názor, že absence pedagogického vzdělání u rodičů může určitým způsobem ovlivnit kvalitu domácího předškolního vzdělávání. Respondentů, kteří sdílí neutrální názor je 18 (18,8 %). Zatímco ti, kteří si myslí, že zmiňovaná absence vzdělání u rodičů neovlivní kvalitu vzdělávání je 14 respondentů (14,6 %).

Otázka č. 14: Je podle Vás důležité, aby rodič měl pedagogické vzdělání?

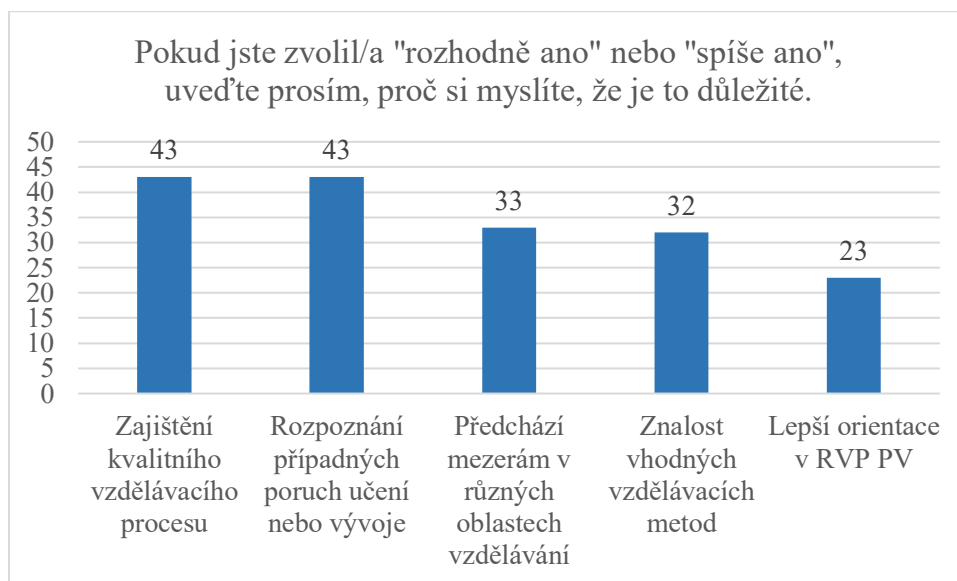
Graf 13 Pedagogické vzdělání rodiče

(zdroj: vlastní)

Další otázkou týkající se pedagogického vzdělání rodičů je, zda je důležité pro to, aby vzdělával své dítě v domácím prostředí. Respondenti, kteří zvolili možnost „spíše ano“ spolu s těmi, kteří jsou rozhodně pro to, aby rodič měl pedagogické vzdělání činí 64,6 %, to je více jak polovina respondentů. Z výsledků ale také vidíme, že se objevují znovu ti, kteří se k tomu staví neutrálně a to 14 osob. Mezi respondenty jsou i takoví kteří nepovažují pedagogické vzdělání rodičů za důležité, konkrétně se jedná o 20 osob (20,8 %).

Z výsledků vyplývá, že většina učitelů mateřských škol považuje odbornou kvalifikaci rodičů za důležitou a může tak přispět ke kvalitě domácího vzdělávání. Část respondentů uvádí, že dítě může být vzděláváno i bez pedagogického vzdělání rodiče.

Otázka č. 15: Pokud jste zvolil/a „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, uveďte prosím, proč si myslíte, že je to důležité.

Graf 14 Důležitost pedagogického vzdělání

(zdroj: vlastní)

Respondenti, kteří uvedli, že považují pedagogické vzdělání u rodičů za důležité, zároveň uvedli důvody, proč si to myslí. Nejčastějšími odpověďmi pro důležitost pedagogického vzdělání je, že dokážou dítěti zajistit kvalitní vzdělávací proces a dokážou mimo jiné rozpoznat případné poruchy učení nebo vývoje dítěte. Na tom se shodlo u obou odpovědí 43 respondentů. Dále se respondenti shodovali i u vysvětlení, že může předcházet mezerám v různých oblastech vzdělávání nebo znalost více vhodných vzdělávacích metod. Méně často byla zmiňována výhoda lepší orientace v RVP PV, kterou uvedlo 23 respondentů (34,3 %).

Z uvedených odpovědí vyplývá, že podle učitelů mateřských škol může pedagogické vzdělání rodičů významně přispět k lepší kvalitě domácího vzdělávání.

Otázka č. 16: **Domníváte se, že může mít domácí předškolní vzdělávání dopad na socializaci dítěte?**

Graf 15 Dopad na socializaci dítěte

(zdroj: vlastní)

Tato otázka zjišťovala, zda si respondenti myslí, že domácí předškolní vzdělávání má dopad na socializaci dítěte. Z odpovědí můžeme vidět, že velká většina respondentů uvedla, že souhlasí s tím, že to má na dítě určitý dopad, konkrétně se jedná o 86 respondentů (89,6 %). Zbýlý počet odpovídajících má názor neutrální nebo se domnívá, že tato forma vzdělávání na socializaci dítěte dopad nemá.

Z výsledků můžeme vidět, že učitelé mateřských škol vnímají sociální aspekty jako klíčovou oblast, kterou může domácí vzdělávání významně ovlivnit.

Otázka č. 17: Pokud jste zvolil/a "rozhodně ano" nebo "spíše ano", uveďte prosím, jaký dopad to může mít na socializaci dítěte.

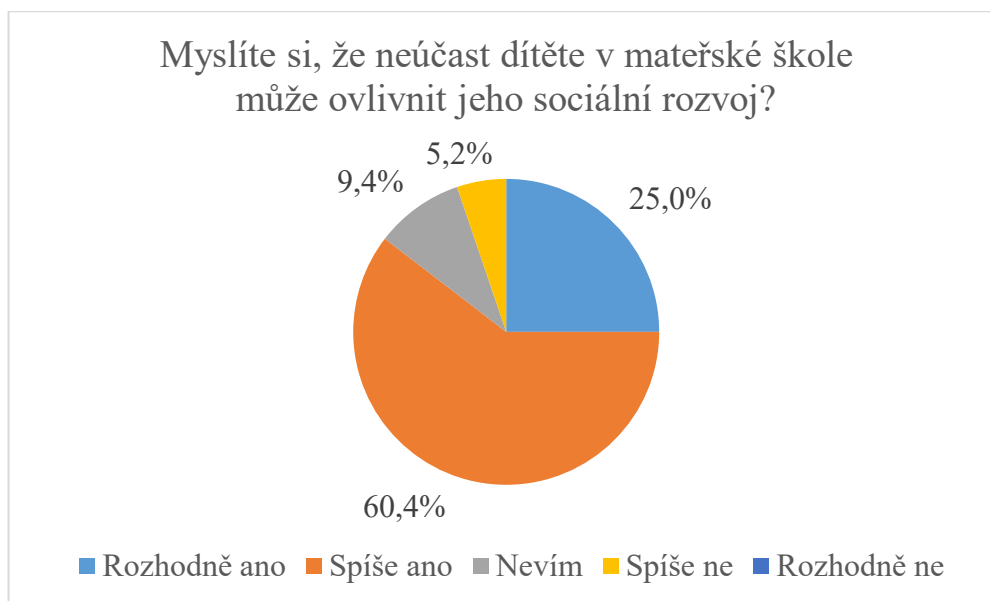
Graf 16 Možnosti dopadu na socializaci dítěte

(zdroj: vlastní)

Tato otázka se blíže věnovala výše zmíněnému dopadu na socializaci dítěte. Respondenti měli na výběr z 6 možností, z čehož byly 3 negativní a 3 pozitivní. Největší část se ztotožnila s tím, že u dítěte může dojít k omezenému rozvoji sociálních dovedností, jako je řešení konfliktů či kompromisů, to zvolilo 80 respondentů (93 %), což je téměř většina. Často byla zmiňována i nedostatečná interakce se svými vrstevníky nebo nižší zapojení do skupinových aktivit. Pozitivní možnosti byly vybírány výrazně méně. Jednalo se o to, že si dítě může budovat vztah v bezpečném rodinném prostředí, má více času na individuální rozvoj nebo nejméně označovaná možnost, že se dítě učí být samostatné a zodpovědné.

Z těchto výsledků nám vyplývá, že ty pozitivní dopady označilo celkem 26,8 % respondentů. Můžeme tedy říct, že podle získaných dat respondenti vidí více negativních dopadů na socializaci dítěte.

Otázka č. 18: **Myslíte si, že neúčast dítěte v mateřské škole může ovlivnit jeho sociální rozvoj?**

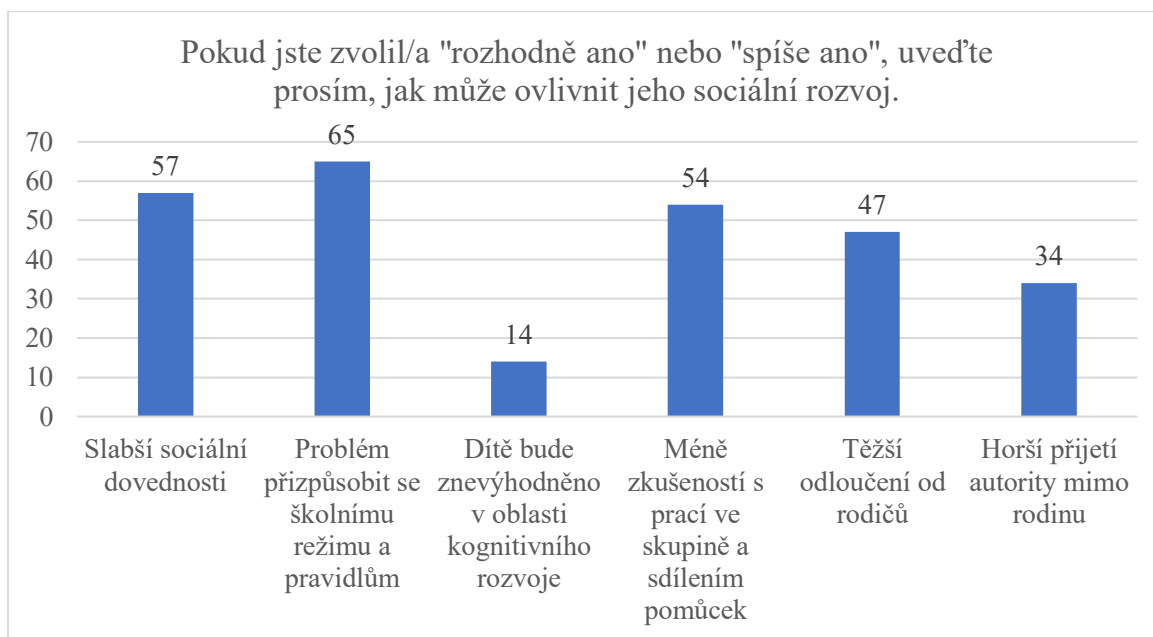

Graf 17 Neúčast dítěte v mateřské škole

(zdroj: vlastní)

Tato otázka se zaměřovala na to, pokud se dítě nebude účastnit běžného docházení do mateřské školy, zda to může ovlivnit jeho sociální rozvoj. Ze získaných dat vidíme, že naprostá většina respondentů souhlasí s tím, že to dítě může ovlivnit. Celkově se jedná o 82 respondentů (85,4 %), kteří vidí negativum kvůli neúčasti dítěte v mateřské škole. Objevují se i respondenti, kteří se vyjádřili neutrálně, zatímco pouze 5 osob z celkového počtu se domnívá, že to sociální rozvoj u dětí nějak neovlivní. V následující otázce se zaměříme, jak by mohla neúčast dítěte v mateřské škole ovlivnit sociální rozvoj.

Otázka č. 19: Pokud jste zvolil/a "rozhodně ano" nebo "spíše ano", uveďte prosím, jak může ovlivnit jeho sociální rozvoj.

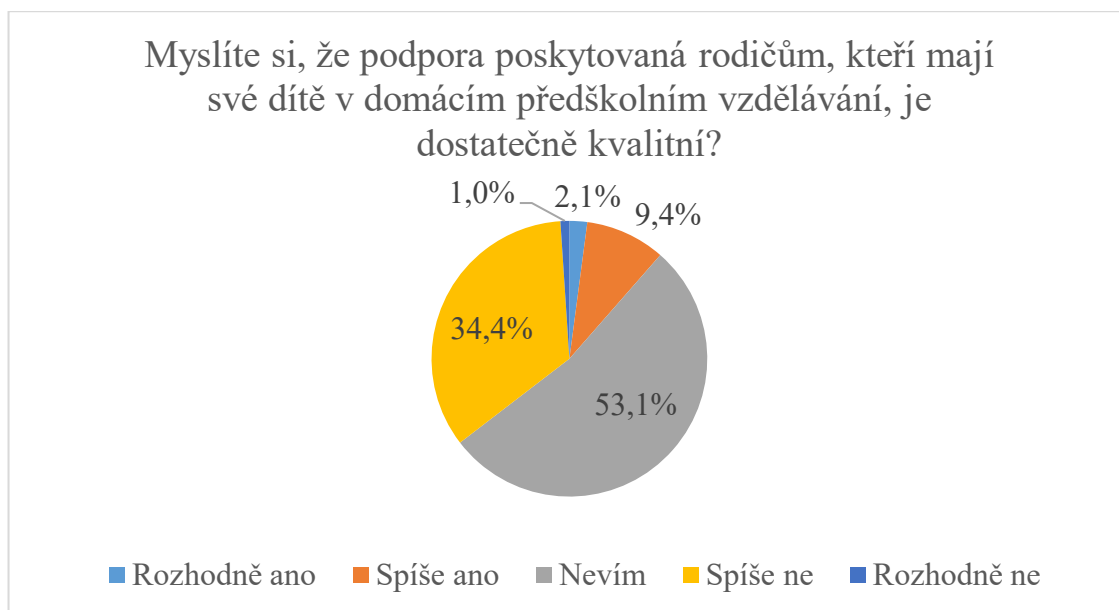
Graf 18 Ovlivnění sociálního rozvoje dítěte

(zdroj: vlastní)

Respondenti, kteří uvedli, že neúčast dítěte v mateřské škole může ovlivnit jeho sociální rozvoj, zaznamenali následující odpovědi, jak by to mohlo vypadat. Odpovědi se téměř shodovaly. Nejčastěji označovanou byl možný problém přizpůsobit se školnímu režimu a pravidlům, což zvolilo 65 respondentů (76,5 %). Další častěji volená možnost byla, že dítě může mít slabší sociální dovednosti a nebude zvyklé na práci ve skupině, případně na nějaké sdílení pomůcek. Respondenti vidí i možný problém v tom, že si dítě může hůře zvykat na odloučení od rodičů, nebo také se může projevit to, že dítě nezvládne přijmout jinou autoritu, než na kterou bylo v rodině zvyklé. Oproti výše zmiňovaným možnostem nejméně označovaná odpověď byla, že dítě bude znevýhodněno v oblasti kognitivního rozvoje.

Z odpovědí vyplývá, že učitelé mateřských škol vnímají hlavní rizika neúčasti dítěte v mateřské škole zejména v adaptaci na školní prostředí, osvojení si sociálních dovedností a zvládání běžných školních situací.

Otázka č. 20: Myslíte si, že podpora poskytovaná rodičům, kteří mají své dítě v domácím předškolním vzdělávání, je dostatečně kvalitní?

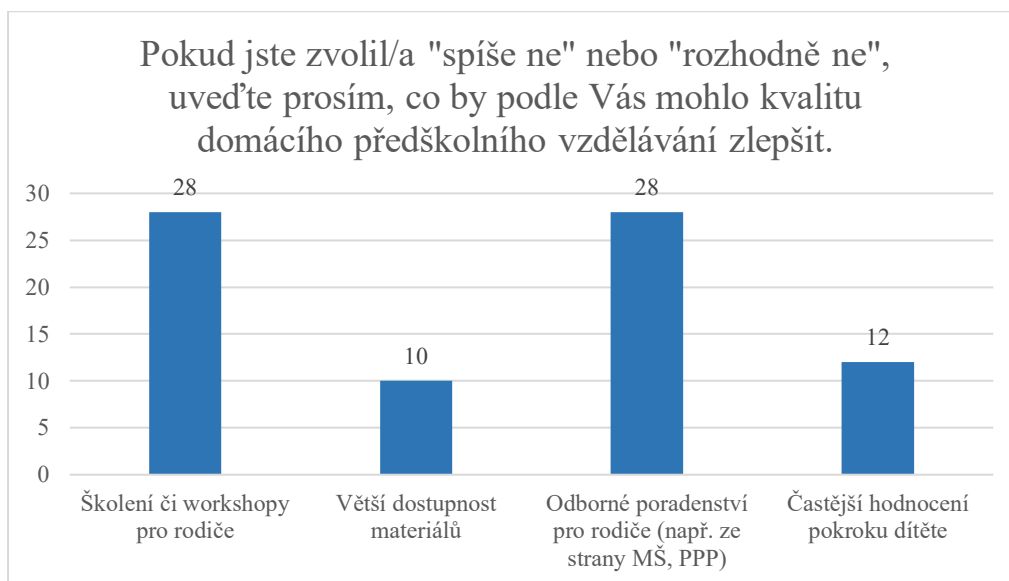
Graf 19 Podpora poskytovaná rodičům

(zdroj: vlastní)

Na otázku týkající se podpory rodičů v rámci domácího předškolního vzdělávání odpovídali respondenti převážně neutrálně, více jak 50 % označilo možnost „nevím“. Zatímco spíše negativně na to pohlíží 34 respondentů (35,4 %). Objevili se ale i respondenti, kteří si myslí, že dosavadní podpora rodičů je dostatečně kvalitní, jedná se o 11 osob (11,5 %).

Z těchto výsledků vyplývá, že učitelé mateřských škol vnímají podporu poskytovanou rodičům jako nejasnou až nedostatečnou. V následující otázce se podíváme, co by kvalitu domácího předškolního vzdělávání mohlo zlepšit.

Otázka č. 21: Pokud jste zvolil/a "spíše ne" nebo "rozhodně ne", uveďte prosím, co by podle Vás mohlo kvalitu domácího předškolního vzdělávání zlepšit.

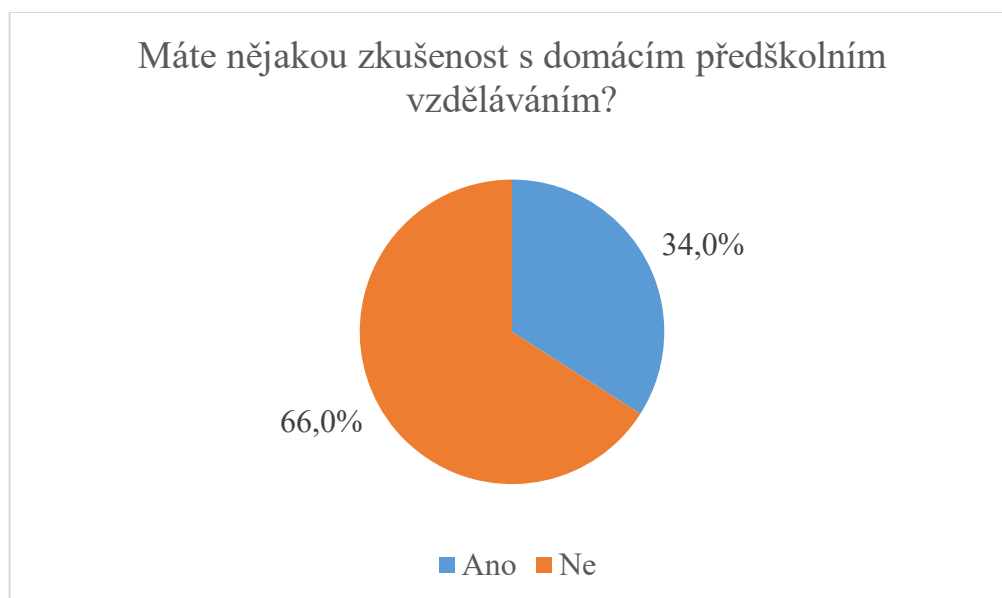
Graf 20 Zlepšení kvality domácího předškolního vzdělávání

(zdroj: vlastní)

Dle respondentů by mohlo zlepšit kvalitu domácího předškolního vzdělávání především určité školení, workshopy nebo odborné poradenství pro rodiče, ať už v mateřské škole nebo pedagogicko-psychologické poradně. U obou těchto odpovědí se shodlo 28 respondentů. Dále by ke zlepšení mohlo vést častější hodnocení pokroku dítěte nebo větší dostupnost vzdělávacích materiálů.

Z odpovědí vyplývá, že podle učitelů mateřských škol může kvalitu domácího vzdělávání zlepšit možnost odborného poradenství a lepší dostupnost vzdělávacích materiálů.

Otázka č. 22: Máte nějakou zkušenost s domácím předškolním vzděláváním?

Graf 21 Zkušenost s domácím předškolním vzděláváním

(zdroj: vlastní)

V závěrečné otázce jsme se věnovali tomu, zda učitelé mateřských škol mají vůbec nějakou zkušenost s domácím předškolním vzděláváním. Z celkového počtu 96 respondentů uvedlo 32 učitelů, že s touto formou vzdělávání nějakou zkušenost mají. Ve volné odpovědi uvedli 2 respondenti, že například po Covidu byly velmi znatelné dopady, nebo že sami znají několik rodin, které tuto formu vzdělávání praktikují. Podle jejich názoru jsou tyto děti samostatné, citově i rozumově vyspělé, sebevědomé a schopné vyjádřit vlastní potřeby. Učení v domácím prostředí je pro ně přirozené a probíhá skrze nápodobu. Děti nejsou podle těchto zkušeností nijak izolované od vrstevníků a jsou celkově spokojené.

5 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

V této bakalářské práci jsme se zabývali tématem domácího vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání. Cílem práce bylo zjistit pohled učitelů mateřských škol na domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání. K získání potřebných údajů bylo využito dotazníkové šetření, které bylo realizováno mezi učiteli mateřských škol ve Zlínském kraji. V této kapitole si zodpovíme hlavní výzkumnou otázku a tři stanovené dílčí výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka: **Jaký je pohled učitelů mateřských škol na domácí vzdělávání dětí v rámci povinného předškolního vzdělávání?**

Z otázky týkající se informovanosti ohledně této formy vzdělávání jsme zjistili, že více než polovina respondentů má určité povědomí. Zbylí respondenti se cítí částečně až méně informovaní. Z celkových výsledků výzkumu vyplynulo, že pohled učitelů mateřských škol na domácí předškolní vzdělávání je převážně neutrální až spíše negativní. Výsledky ukázaly, že téměř 73 % učitelů mateřských škol nepovažuje domácí předškolní vzdělávání za rovnocennou alternativu k mateřské škole, což potvrzuje spíše negativní pohled na tuto formu vzdělávání. Tento názor bývá nejčastěji podložen obavami o nedostatečnou socializaci dítěte a také možným ovlivněním vzdělávání dítěte rodičem, který nemá pedagogické vzdělání. Mezi nejčastější důvody rodičů ke zvolení této formy vzdělávání je podle rodičů nesouhlas s aktuálním systémem vzdělávání. Také k velké shodě došlo i u důvodu, že rodiče jsou přesvědčeni o své vlastní způsobilosti, že děti zvládnou sami vzdělávat lépe než v mateřské škole. S důvodem se můžou spojovat i rodinné situace, kdy je matka doma s mladším sourozencem a volí pro své druhé dítě domácí předškolní vzdělávání. Také více jak polovina respondentů zastává názor, že je důležité, aby rodič, který své dítě vzdělává doma měl pedagogické vzdělání. Dle učitelů by bylo vhodné pro rodiče zlepšit podporu, aby pro dítě bylo domácí předškolní vzdělávání kvalitní.

Dílčí výzkumná otázka 1: **Jak učitelé mateřských škol hodnotí domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání?**

Ze získaných výsledků vyplývá, že učitelé mateřských škol hodnotí domácí předškolní vzdělávání spíše neutrálně, což může vypovídat o nějaké nejistotě nebo nedostatku zkušeností u některých učitelů. Zároveň větší část respondentů zaujímá neutrální až negativní postoj (53,1 % a 31,3 %). Pozitivně se k této formě vzdělávání staví 11 osob

z celkového počtu 96 respondentů. Více než 70 % respondentů uvedlo, že domácí vzdělávání nepovažuje jako rovnocennou alternativu k tradičnímu předškolnímu vzdělávání v mateřské škole. Nejčastěji uváděnými důvody byly, že děti mají omezenou sociální interakci a učitelé mateřských škol se obávají i nedostatečných vzdělávacích podmínek, což by mohlo vést ke zhoršené připravenosti dítěte na vstup do základní školy. I když převládají spíše neutrální či negativní postoje, tak velká část respondentů uvádí, že domácí vzdělávání může být vhodné v individuálních případech, zejména u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, konkrétně se jednalo o 71,9 % respondentů. V otázce týkající se zkušenosti s touto formou vzdělávání respondent uvedl, že ze své zkušenosti hodnotí pozitivně, děti jsou samostatné, vyspělé, domácí prostředí je pro ně přirozené a nejsou nijak izolované od vrstevníků.

Dílčí výzkumná otázka 2: Jaká jsou rizika domácího vzdělávání z pohledu učitelů v rámci povinného předškolního vzdělávání?

Z výsledků vyplývá, že učitelé mateřských škol za nejvýraznější riziko považují omezený kontakt dítěte s vrstevníky, což uvedlo 82,3 % z nich. V téměř stejném počtu se shodovali i v riziku, že pokud je dítě vzděláváno formou domácího vzdělávání, může si hůře rozvíjet sociální dovednosti, například v řešení konfliktů. Učitelé se taky přikláněli k tomu, že dítě bude mít menší šance na rozvíjení práce ve skupině, taktéž se to může ukázat v přechodu na ZŠ, kdy se dítě bude obtížněji přizpůsobovat tradičnímu školnímu režimu. Celkem 66,7 % učitelů se domnívá, že kvalitu domácího vzdělávání může ovlivnit absence pedagogického vzdělání u rodičů. Jedná se především o to, že rodič, který má pedagogické vzdělání dokáže rozpoznat možné poruchy učení nebo vývoje u dítěte, zajistí mu kvalitní vzdělávání, jelikož zná dostatek vhodných vzdělávacích metod a dokáže předejít různým mezerám v oblastech vzdělávání. Velice častým tématem, kvůli kterém se učitelé staví do spíše negativního postoje, je dopad na socializaci dítěte. Celkem 89,6 % respondentů souhlasí s tím, že domácí vzdělávání má na socializaci dítěte dopad. Také 85,4 % učitelů mateřských škol se shoduje na tom, že pokud dítě nedochází do mateřské školy, může být určitým způsobem ovlivněn jeho sociální rozvoj. Zejména v přizpůsobení se školnímu režimu, těžšímu odloučení od rodičů anebo nezvládnutí přijetí učitele jako autority.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že učitelé mateřských škol vnímají jako největší rizika domácího vzdělávání omezený rozvoj sociálních dovedností, nepřipravenost dítěte na školní režim a absenci odborného vedení dítěte v domácím prostředí.

Dílčí výzkumná otázka 3: Jaké jsou přínosy domácího vzdělávání z pohledu učitelů v rámci povinného předškolního vzdělávání?

Učitelé mateřských škol považují za největší přínos individuální přístup k dětem, to označilo 69,8 % z nich. Také vyzdvihovali časovou flexibilitu, díky níž se mohou rodiče více přizpůsobit vzdělávacím potřebám dítěte. Rodiče se tak můžou intenzivněji zapojit a při tom budovat bezpečné prostředí. Při této formě vzdělávání je výhodou, že rodiče si mohou organizovat den podle sebe, nemají tak striktně daný režim mateřské školy. Učitelé mateřských škol dále uváděli, že přínosem může být i ochrana dětí před možnou šikanou nebo neúspěchem. Celkem 71,9 % respondentů považuje tuto formu vzdělávání za vhodnou zejména pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami nebo jinými, které vyžadují určitý individuální přístup. Dle učitelů mateřských škol by bylo přínosem pro rodiče, které vzdělávají své děti v domácím prostředí, a pro zajištění dostatečné kvality domácího vzdělávání, určité školení, workshopy nebo možnost poradenství ať už v mateřské škole nebo pedagogicko-psychologické poradně. Také větší dostupnost vzdělávacích materiálů by mohla zlepšit kvalitu domácího předškolního vzdělávání.

6 DISKUSE

Tato kapitola se zaměřuje na porovnání výsledků z dotazníkového šetření s výsledky z jiných výzkumů, odborných zdrojů a literatury, která je již zmiňována v teoretické části. Hlavním výzkumným cílem této bakalářské práce bylo zjistit pohled učitelů mateřských škol na domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání. Porovnány jsou názory učitelů mateřských škol spolu s dalšími odbornými zdroji, a to s ohledem na shody i rozdíly. Závěrečná část kapitoly reflektuje limity výzkumu.

Výsledky výzkumu ukazují, že většina respondentů má o možnosti domácího vzdělávání alespoň základní povědomí. Z dotazníkového šetření vyplývá, že většina respondentů tuto formu vzdělávání hodnotí neutrálně (53,1 %) až spíše negativně (31,3 %). Podle Nicolsona (2021) může být domácí vzdělávání vnímáno jako stabilní a přínosná zkušenost, ale většina rodičů postrádá potřebnou podporu a strukturu, což může určitým způsobem ovlivnit pohled odborné veřejnosti na tuto formu vzdělávání.

Učitelé mateřských škol uvádí více faktorů, které by rodiče mohli ovlivnit při rozhodování se pro domácí vzdělávání. Nejčastěji byl respondenty zmiňován nesouhlas rodičů s aktuálním vzdělávacím systémem, přesvědčení o vlastní způsobilosti vzdělávat své dítě lépe, než v mateřské škole nebo určité speciální potřeby dítěte. Podobně Kostelecká et al. (2020) uvádějí, že rodiče domácí vzdělávání vyhledávají z důvodu, že aktuální systém považují za nedostatečný nebo nevyhovující.

Pomocí dotazníkového šetření jsme se zaměřili i na pozitiva a negativa domácího předškolního vzdělávání. Co se týká přínosů, respondenti uvedli jako největší pozitivum individuální přístup, časovou flexibilitu, vytvoření bezpečného prostředí a navázání úzkého kontaktu dítěte s rodiči. Nicolson (2021) uvádí, že domácí vzdělávání umožňuje rodinám větší míru flexibility, také se mohou lépe přizpůsobit individuálním potřebám dítěte i rodiny. Krišicová (2019) doplňuje, že domácí vzdělávání umožňuje zkvalitnit vztahy v dané rodině, ale také má možnost dítě navazovat vztahy jinde, a to na kroužcích nebo při setkávání s rodinami, které taky vzdělávají své děti doma. Krišicová (2019) dále uvádí, že jednou z výhod domácího vzdělání může být vytváření menších a různorodějších kolektivů, které svou strukturou více odpovídají sociálním skupinám, se kterými se jedinec setkává v běžném životě.

Naopak za nejčastější rizika byl uváděn nedostatek sociálního kontaktu a rozvíjení právě sociálních dovedností. Nicolson (2021) s tímto názorem nesouhlasí a zdůrazňuje, že dítě, které se vzdělává v domácím prostředí, má možnost se stýkat s ostatními dětmi. Může se ale stát, že ze strany rodičů nebude dítěti poskytovaná dostatečná podpora na rozvoj sociálních dovedností. Také Křišicová (2019) uvádí, že děti při přechodu do školy mohou pociťovat stesk a hůře se budou začleňovat do kolektivu.

Dále uváděná absence pedagogického vzdělání u rodiče může být případným rizikem pro kvalitu domácího předškolního vzdělávání. Mezi další rizika podle učitelů mateřských škol může spadat obtížnější přizpůsobení se školnímu režimu, skupinové práci či sdílení pomůcek. Z výzkumu Křišicové (2019) vyplynulo, že většina dětí přestup zvládá, ale objevují se menší problémy v přizpůsobení se a zvykání si na daný režim. Jedním z dalších obav učitelů bylo, že dítě nemusí být schopno přijmout jinou autoritu, než na kterou v domácím prostředí bylo zvyklé. Nicolson (2021) ve svém článku uvádí, že v domácím vzdělávání nemusí být role autority vždy jasná, což může dítěti ztěžovat soustředěnost. Také uvádí, že děti můžou vnímat autoritu jinak v domácím prostředí a jinak ve škole, z toho mohou vzniknout určité problémy v psychickém a sociálním vývoji.

Z otázky týkající se podpory rodičů při této formě vzdělávání se ukázalo, že učitelé mateřských škol ji považují spíše za nedostatečnou. Pro zlepšení kvality předškolního vzdělávání označili za vhodné možnost školení, workshopů, odborné konzultace nebo větší dostupnost vzdělávacích materiálů. Nicolson (2021) souhlasí, že by odborníci ze vzdělanějšího prostředí mohli rodičům pomoci s organizací výuky, přípravou a celkovým rozvojem, jelikož již mají určité vzdělání a možnosti k dalšímu odbornému vzdělávání, což rodiče nemají. Bylo by vhodné nabídnout dobrovolnou podporu, školení nebo poradenství, které by jim určitě pomohlo.

Ze všech získaných výsledků můžeme říci, že pohled učitelů mateřských škol na domácí předškolní vzdělávání je poměrně skeptický, může to souviset s nedůvěrou ve schopnosti rodičů, obavami o socializaci dítěte a také nedostatkem přímé zkušenosti s touto formou vzdělávání. Odborné zdroje ne vždy tyto obavy potvrzují, naopak ukazují, že domácí vzdělávání může být i vhodnou alternativou, zejména za dostatečné podpory rodiny a kvalitního vedení.

6.1 Limity výzkumu

Stejně jako každý výzkum má i tento určitá omezení, která je potřeba při interpretaci výsledků zohlednit. Výzkum byl realizován pouze mezi učiteli mateřských škol ve Zlínském kraji, tím pádem jeho závěry nelze automaticky vztahovat na celé území České republiky. Výzkum se navíc zaměřoval výhradně jen na učitele mateřských škol a nezahrnoval názory rodičů nebo samotných dětí, kterých se domácí vzdělávání přímo týká. Z toho vyplývá, že daná zjištění odráží pouze zkušenosti a pohledy učitelů mateřských škol.

Dalším omezením může být sběr dat, jelikož výzkum probíhal formou anonymního dotazníkového šetření, což umožnilo oslovit větší počet respondentů, ale neumožnilo hlubší porozumění motivacím a individuálním zkušenostem respondentů, jako by tomu mohlo být u kvalitativního rozhovoru. Dotazník také mohli vyplnit pouze ti učitelé, kteří se chtěli výzkumného šetření zúčastnit, což může vést k určitému zkreslení, odpovědi tak mohly pocházet spíše od učitelů, kteří mají k tématu blíže nebo silnější názor.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala domácím vzděláváním v rámci povinného předškolního vzdělávání, a to jak po teoretické, tak empirické stránce.

Teoretická část se nejprve věnovala vymezení předškolního vzdělávání, jeho významu a legislativnímu zakotvení v českém vzdělávacím systému. Dále bylo rozebráno zavedení povinného předškolního vzdělávání a možnosti jeho plnění. Následující kapitola byla zaměřena na samotné domácí vzdělávání, jeho historický vývoj, legislativní rámec, důvody rodičů k jeho volbě a celý proces realizace této formy vzdělávání. V kapitole byla rovněž shrnuta pozitiva a rizika domácího vzdělávání.

Praktická část práce byla založena na kvantitativním výzkumu, jehož cílem bylo zjistit pohled učitelů mateřských škol na domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání. Výzkum byl realizován formou dotazníkového šetření mezi učiteli ve Zlínském kraji. Výsledky ukázaly, že více než polovina respondentů vnímá domácí vzdělávání neutrálně, zatímco téměř třetina zaujímá spíše negativní postoj. Mezi hlavní uváděná rizika patří omezená socializace dětí, nedostatečné rozvíjení sociálních dovedností a obtížnější přizpůsobení se školnímu režimu. Respondenty byla vyzdvihována i pozitiva, jako je možnost individuálního přístupu a větší časová flexibilita při organizaci vzdělávacích aktivit. Učitelé také upozorňovali, že tato forma vzdělávání může být vhodná především pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, avšak upozorňovali na riziko absence pedagogického vzdělání u rodičů, které může negativně ovlivnit kvalitu vzdělávání.

Výsledky výzkumu dále ukazují, že v oblasti domácího vzdělávání je potřeba větší podpory rodičů, a to formou školení, odborného poradenství nebo větší dostupnosti vzdělávacích materiálů.

Závěrem lze konstatovat, že domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání představuje alternativu, která má své výhody i rizika. Jeho úspěšnost závisí především na odpovědném přístupu rodičů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Ahi, B., & Sengil-Akar, S. (2020). Understanding the Initial Stories of Families Preferring Homeschooling: A Narrative Study. *Education and Urban Society*, 53(5), 515—535. <https://doi.org/10.1177/0013124520941926>
- Bočková, K. (2020). *Domácí vzdělávání*. Wolters Kluwer.
- Česká školní inspekce. (2018). *Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2017/2018: Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy*. https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/Obrázky%20ke%20článkům/2018/Vyrocnizprava-CSI-2017-2018_final-verze.pdf
- Česká školní inspekce. (2024a). *Faktory ovlivňující přechod dětí z mateřské do základní školy*. https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2024_přílohy/Dokumenty/Faktory_prechod_z_MS_do_ZS_final_11-9-2024.pdf
- Česká školní inspekce. (2024b). *Plán hlavních úkolů České školní inspekce na školní rok 2024/2025*. https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2024_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Plan_hlavnich_ukolu_CSI_2024_2025.pdf
- Česká školní inspekce. (2024c). *Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2023/2024: Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy*. https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2024/Vyrocnizprava_CSI_2023_2024/html5/index.html?pn=1
- Hána, D., & Kostecká, Y. (2019). *Domácí vzdělávání v kontextu evropských vzdělávacích systémů*. Univerzita Karlova.
- Horníčková, B., Majerčíková, J., & Tirpáková, A. (2023). Parents' attitudes to compulsory preschool education in the Czech Republic and Slovakia. *Journal of Language and Cultural Education*, 11(1), 71—89. <https://doi.org/10.2478/jolace-2023-0006>
- Kašparová, I. (2019). *Spolu. Průvodce domácím vzděláváním v České republice*. Akamedia.
- Kostecká, Y. (2014). Doma, nebo ve škole. *Studia paedagogica*, 19(1), 65—82. <https://journals.phil.muni.cz/studia-paedagogica/article/view/18936/14991>
- Kostecká, Y., Beláňová, A., Hána, D., Kašparová, I., Pivarč, J., & Svobodová, Z. (2020). *Domácí vzdělávání*. Univerzita Karlova.

<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=site&db=nlebk&db=nlabk&AN=2612200&authtype=ip,shib&custid=s3936755>

Koželuhová, E., & Koželuh, O. (2020). Povinné předškolní vzdělávání – skutečnou součástí školského systému nebo formalitou? *Pedagogická orientace*, 30(2), 242—248. https://www.researchgate.net/publication/349445839_Povinne_predskolni_vzdelavani_sku_tecnou_soucasti_skolskeho_systemu_nebo_formalitou

Křišicová, N. (2019). *Pohled absolventů domácího vzdělávání na přestup do školního vzdělávání*. Komenský, 143(3), 25—31. <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/pohled-absolventu-domaciho-vzdelavani-na-prestup-do-skolniho-vzdelavani>

Majerčíková, J., & Navrátilová, H. (2018). *Polarities of compulsory education from the perspective of parents and kindergarten teachers*. *European Journal of Social Science Education and Research*, 5(2), 211—220. <https://doi.org/10.26417/ejser.v5i2.p211-220>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2019). *Metodické doporučení k průběhu individuálního vzdělávání dětí v mateřských školách a ověření dosahování očekávaných výstupů*. MŠMT. <https://msmt.gov.cz/file/50135/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2020a). *Souhrnné informace o povinném předškolním vzdělávání*. MŠMT. <https://msmt.gov.cz/file/52658/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2020b). *Vývojová ročenka školství 2009/10–2019/20: Předškolní vzdělávání, vývoj mateřských škol*. MŠMT. <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyvojova-rocenka-skolstvi-2009-10-2019-20>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2021). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. MŠMT. <https://msmt.gov.cz/file/56051/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2024, 30. prosince). *MŠMT schválilo nové rámcové vzdělávací programy pro předškolní a základní vzdělávání*. MŠMT. <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/msmt-schvalilo-nove-ramcove-vzdelavaci-programy-pro>

Nicolson, M. (2021). *Domácí vzdělávání jako alternativní možnost ve světle virových omezení*. Caritas et Veritas, 11(1), 180—190. <https://www.caritasetveritas.cz/pdfs/cev/2021/01/18.pdf>

- Průcha, J. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Wolters Kluwer.
- Průcha, J., & Koťátková, S. (2013). *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Portál.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2009). *Pedagogický slovník* (nové, rozšířené a aktualizované vydání). Portál.
- Simonová, J., Potužníková, E., & Straková, J. (2017). Poslání a aktuální problémy předškolního vzdělávání – postoje a názory ředitelek mateřských škol. *Orbis scholae*, 11(1), 71—91. https://karolinum.cz/data/clanek/4865/OS_11_1_0071.pdf
- Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Portál.
- Syslová, Z. (2020, 11. února). *Benefity předškolního vzdělávání*. <https://sancedetem.cz/benefity-predskolniho-vzdelavani>
- Šulová, L. et al. (2014). *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Wolters Kluwer.
- Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (2004). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Věk respondentů	33
Graf 2 Nejvyšší dosažené vzdělání.....	34
Graf 3 Délka praxe v mateřské škole	35
Graf 4 Míra informovanosti o domácím předškolním vzdělávání	36
Graf 5 Hodnocení domácího předškolního vzdělávání.....	37
Graf 6 Rovnocennost domácího a tradičního vzdělávání.....	38
Graf 7 Důvody nepovažování domácího předškolního vzdělávání za rovnocennou alternativu.....	39
Graf 8 Faktory ovlivňující rozhodnutí rodičů.....	40
Graf 9 Výhody domácího předškolního vzdělávání.....	41
Graf 10 Vhodnost domácího předškolního vzdělávání.....	42
Graf 11 Rizika domácího předškolního vzdělávání	43
Graf 12 Absence pedagogického vzdělání u rodiče.....	44
Graf 13 Pedagogické vzdělání rodiče	45
Graf 14 Důležitost pedagogického vzdělání.....	46
Graf 15 Dopad na socializaci dítěte	47
Graf 16 Možnosti dopadu na socializaci dítěte.....	48
Graf 17 Neúčast dítěte v mateřské škole.....	49
Graf 18 Ovlivnění sociálního rozvoje dítěte	50
Graf 19 Podpora poskytovaná rodičům.....	51
Graf 20 Zlepšení kvality domácího předškolního vzdělávání.....	52
Graf 21 Zkušenost s domácím předškolním vzděláváním	53

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Počet dětí v individuálním vzdělávání v letech 2017-2024.....	29
---	----

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŠVP PV	Školní vzdělávací program
Např.	Například
MŠ	Mateřská škola
ZŠ	Základní škola

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro učitele mateřských škol

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO UČITELE MATEŘSKÝCH ŠKOL

Vážené respondentky, vážení respondenti,

jmenuji se Adéla Maryášová, jsem studentka 3. ročníku oboru Učitelství pro mateřské školy na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma „Domácí vzdělávání v rámci povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelů.“

Dotazník je anonymní a dobrovolný, výsledky budou využity výhradně pro účely výzkumu mé bakalářské práce. Vyplnění dotazníku Vám zabere přibližně 5-10 minut.

V případě jakýchkoliv dotazů či nejasností mě můžete kontaktovat na e-mailu: a_maryasova@utb.cz

S vyplněním dotazníku souhlasíte s uvedením dat v mé práci.

Děkuji za Váš čas a ochotu!

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

2. Jaký je Váš věk?

- Do 25 let
- 26-35 let
- 36-45 let
- 46 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Středoškolské s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské (Bakalářské)
- Vysokoškolské (Magisterské)
- Jiná odpověď:

4. Jaká je Vaše délka praxe v mateřské škole?

- Méně než 1 rok

- 1-5 let
- 6-10 let
- 11-20 let
- Více než 20 let

5. Jak hodnotíte míru své informovanosti o možnosti domácího předškolního vzdělávání?

- Velmi dobře informován/a
- Spíše dobře informován/a
- Částečně informován/a
- Spíše nedostatečně informován/a
- Vůbec neinformován/a

6. Jak hodnotíte domácí předškolní vzdělávání dětí?

- Rozhodně pozitivně
- Spíše pozitivně
- Neutrálně
- Spíše negativně
- Rozhodně negativně

7. Považujete domácí předškolní vzdělávání za rovnocennou alternativu k tradičnímu předškolnímu vzdělávání v mateřské škole?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

8. Pokud jste zvolil/a "spíše ne" nebo "rozhodně ne", uveďte prosím důvod, proč si myslíte, že domácí předškolní vzdělávání není rovnocennou alternativou. (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Nedostatečné vzdělávací podmínky v domácím prostředí
- Obavy z nedostatečné přípravy na ZŠ
- Omezená sociální interakce
- Absence pedagogického vedení
- Jiná odpověď:

9. Jaké faktory podle Vás ovlivňují rozhodnutí rodičů pro domácí předškolní vzdělávání? (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Osobní přesvědčení, že dítě zvládnou sami vzdělávat lépe
- Nesouhlas s aktuálním systémem vzdělávání
- Speciální potřeby dítěte
- Zaměstnání rodičů
- Nedostatek či žádná mateřská škola v okolí
- Jiná odpověď:

10. Jaké jsou podle Vás výhody domácího předškolního vzdělávání? (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Individuální přístup
- Bezpečné prostředí
- Časová flexibilita
- Větší zapojení rodičů
- Větší přizpůsobení k potřebám dítěte
- Delší společně strávený čas rodičů s dětmi
- Děti vzdělávané doma se stávají samostatnými
- Možnost vlastní organizace dne
- Jiná odpověď:

11. Vnímáte domácí předškolní vzdělávání jako vhodné pro některé děti (např. se speciálními vzdělávacími potřebami, zdravotními problémy, ...)?

- Rozhodně ano
- Spíše ano

- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

12. Jaká rizika vidíte v domácím předškolním vzdělávání pro dítě? (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Dítě se méně stýká s vrstevníky a ostatními dětmi
- Dítě si hůře rozvíjí sociální dovednosti
- Chybí pravidelný denní režim a řád
- Dítě se neučí pracovat ve skupině
- Nižší úroveň sebehodnocení dítěte
- Méně různorodých podnětů a materiálů
- Jiná odpověď:

13. Myslíte si, že absence pedagogického vzdělání u rodiče může ovlivnit kvalitu domácího předškolního vzdělávání?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14. Je podle Vás důležité, aby rodič měl pedagogické vzdělání?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

15. Pokud jste zvolil/a „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, uveďte prosím, proč si myslíte, že je to důležité: (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Zajištění kvalitního vzdělávacího procesu
- Rozpoznání případných poruch učení nebo vývoje
- Předchází mezerám v různých oblastech vzdělávání
- Znalost vhodných vzdělávacích metod
- Lepší orientace v RVP PV
- Jiná odpověď:

16. Domníváte se, že může mít domácí předškolní vzdělávání dopad na socializaci dítěte?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Nevím
- Rozhodně ne

17. Pokud jste zvolil/a "rozhodně ano" nebo "spíše ano", uveďte prosím, jaký dopad to může mít na socializaci dítěte (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Nedostatek interakcí s vrstevníky
- Omezený rozvoj sociálních dovedností (např. řešení konfliktů, kompromisy)
- Menší zapojení do skupinových aktivit
- Dítě si buduje vztah v bezpečném rodinném prostředí
- Dítě se učí být samostatné a zodpovědné
- Více času na individuální rozvoj
- Jiná odpověď:

18. Myslíte si, že neúčast dítěte v mateřské škole může ovlivnit jeho sociální rozvoj?

- Rozhodně ano
- Spíše ano

- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

19. Pokud jste zvolil/a "rozhodně ano" nebo "spíše ano", uveďte prosím, jak může ovlivnit jeho sociální rozvoj (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Slabší sociální dovednosti
- Problém přizpůsobit se školnímu režimu a pravidlům
- Dítě bude znevýhodněno v oblasti kognitivního rozvoje
- Méně zkušeností s prací ve skupině a sdílením pomůcek
- Těžší odloučení od rodičů
- Horší přijetí autority mimo rodinu
- Jiná odpověď:

20. Myslíte si, že podpora poskytovaná rodičům, kteří mají své dítě v domácím předškolním vzdělávání, je dostatečně kvalitní?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

21. Pokud jste zvolil/a "spíše ne" nebo "rozhodně ne", uveďte prosím, co by podle Vás mohlo kvalitu domácího vzdělávání zlepšit (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- Školení či workshopy pro rodiče
- Větší dostupnost materiálů
- Odborné poradenství pro rodiče (např. ze strany MŠ, PPP)
- Častější hodnocení pokroku dítěte
- Jiná odpověď:

22. Máte nějakou zkušenost s domácím předškolním vzděláváním?

- Ano
- Ne
- Jiná odpověď: